

Briselē, 28.5.2018
COM(2018) 340 final

2018/0172 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par konkrētu plastmasas izstrādājumu vidiskās ietekmes samazināšanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SEC(2018) 253 final} - {SWD(2018) 254 final} - {SWD(2018) 255 final} -
{SWD(2018) 256 final} - {SWD(2018) 257 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Plastmasas drazu daudzums okeānos un jūrās pieaug, kaitējot ekosistēmām, bioloģiskajai daudzveidībai un, iespējams, cilvēku veselībai, un rada vispārēju satraukumu. Turklāt, kļūdami par piedrazojumu, zūd vērtīgi materiāli, ko varētu atkal izmantot ekonomikā. Saskaņā ar pludmalēs veiktās atkritumu vienību skaitīšanas datiem plastmasa veido 80–85 % no jūras drazu kopskaita.

Vienreizlietojami plastmasas priekšmeti (VPP) pēc skaita veido aptuveni pusi no visiem Eiropas pludmalēs atrastajām jūras drazām. 10 visbiežāk atrastie VPP veido 86 % no visiem VPP (tātad 43 % (pēc skaita) no visām Eiropas pludmalēs atrastajām jūras drazām). Plastmasu saturoši zvejas rīki veido vēl 27 % no Eiropas pludmalēs atrastajām jūras drazām. Tāpēc šīs iniciatīvas uzmanības centrā ir 10 visbiežāk atrastie VPP un zvejas rīki, kas pēc skaita kopā veido aptuveni 70 % no šīm jūras drazām.

Plastmasa ir plaši pieejama un izturīga, un bieži vien tai ir toksiska un cita kaitīga iedarbība. Tā kā plastmasa ir izturīga un ik gadu okeānos uzkrājas aizvien vairāk plastmasas atkritumu, plastmasas piedrazojuma ietekme pieaug. Plastmasas atliekas nu atrod daudz jūras sugu dzīvniekos — jūras bruņurupučos, roņos, vaļos, putnos, kā arī vairāku sugu zivīs un gliemenēs —, un tādējādi plastmasa nonāk barības ķēdē. Jūrā esošais plastmasas piedrazojums ne vien kaitē videi un, iespējams, cilvēku veselībai, bet arī tādām darbībām kā tūrisms, zvejniecība un kuģošana.

Plastmasas atkritumu daudzuma pieaugumu un to izkliedi jūras vidē pamatā sekmē faktori, kas ir saistīti gan ar plastmasas vērtības ķēdi un tirgu, gan arī ar indivīdu uzvedību un sabiedrības tendencēm. Pie pašreizējās situācijas ir noveduši vairāki faktori, tostarp tas, ka plastmasa ir plaši pieejama, patēriņš ir tendēts uz ērtumu un trūkst stimulu nodrošināt atkritumu pienācīgu savākšanu un apstrādi, kā rezultāts ir slikta apsaimniekošana un nepietiekama infrastruktūra.

Eiropas uzdevums ir apkarot Eiropā radušos jūras piedrazojumu, un tā ir arī apņēmusies rīkoties šajā jomā pasaules mērogā, jo īpaši G7 un G20 ietvaros, bet arī īstenojot ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus¹. Pateicoties šai iniciatīvai, ES izvirzīsies globālo centienų priekšgalā un tādējādi dod spēku un stiprinās uzticību starptautiskiem pūliņiem šajā jomā.

Jūras piedrazojums pēc būtības ir pārrobežu problēma, jo piedrazojums jūras vidē pārvietojas un vienā valstī radies piedrazojums var ietekmēt citas valstis. Lai samazinātu jūras piedrazojumu, tai pašā laikā nodrošinot tādu vienotu tirgu, kurā valda augsti vides standarti un juridiskā noteiktība uzņēmumiem, ir jārīkojas kopīgi. Tāpēc Eiropas Komisija savā Plastmasas stratēģijā² apņēmas apsvērt, kā turpmāk varētu, izejot no ES dalībvalstīs pašlaik īstenotajiem sadrumstalotajiem centieniem, risināt jūrā esošā plastmasas piedrazojuma problēmu saskaņā ar pieeju, kas izmantota vieglās plastmasas maisiņiem.

Šīs iniciatīvas uzmanības centrā ir Eiropas artava jūras piedrazošanā ar makroplastmasu. Tā papildina citus Eiropas politikas virzienus, kuru mērķis ir novērst jūras piedrazojumu,

¹ Jo īpaši 14. IAM “Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību” un 12. IAM “Atbildīgs patēriņš un ražošana”.

² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas stratēģija attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā” (COM(2018) 28 final).

piemēram, ES pamata tiesību aktus atkritumu, notekūdeņu un jūras vides jomā, kā arī ES tiesību aktus par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām.

Šīs iniciatīvas galvenais mērķis ir, papildinot ES Plastmasas stratēģijā jau paredzētos pasākumus, novēršot konstatētos trūkumus pašreizējās darbībās un tiesību aktos un nostiprinot ES sistēmisko pieeju šim jautājumam, nepieļaut, ka vienreizlietojami plastmasas priekšmeti un plastmasu saturoši zvejas rīki pārtop plastmasas drauzās jūrā, un samazināt šādu dražu daudzumu. Plastmasas stratēģijā jau ir iekļauti īpaši pasākumi, kas attiecas uz mikroplastmasu, kura veido ievērojamu daļu no jūrā esošā plastmasas piedrazojuma: saskaņā ar REACH³ procedūrām īstenota ierobežojumu noteikšana tišai mikroplastmasas pievienošanai izstrādājumos un oksoplastmasai, kā arī pasākumi, kas attiecas uz mikroplastmasu no citiem avotiem (riepām, tekstilizstrādājumiem un plastmasas granulām). Tāpēc šīs iniciatīvas uzmanības centrā ir vienreizlietojami plastmasas priekšmeti un plastmasu saturoši zvejas rīki, proti, makroplastmasa.

Šī iniciatīva būtu jāskata plašākā kontekstā — saistībā ar pāreju uz aprites ekonomiku. Tā atbalstīs novatoriskus risinājumus, kas attiecas uz jauniem uzņēmējdarbības modeļiem, daudzkārtlietojamām alternatīvām un alternatīviem vienreizlietojamiem izstrādājumiem. Sistēmiskās pārmaiņas un materiālu aizstāšana popularizēs biobāzētus alternatīvus izstrādājumus un sekmēs inovatīvu bioekonomiku, bet tas pavērs jaunas izdevības uzņēmumiem un radīs jaunas ērtības patērētājiem.

Iniciatīvai būs arī tieša, pozitīva ietekme uz atkritumu, jo īpaši dzērienu pudeļu, savākšanas rādītājiem, savāktā materiāla kvalitāti un turpmāko reciklēšanu, un tā rezultātā pavērsies iespējas reciklēšanas uzņēmumiem un palielināsies reciklētā materiāla saturs izstrādājumos.

Jūras piedrazojuma novēršana rada ekonomiskas iespējas. Aprites ekonomika palielina mūsu uzņēmumu konkurētspēju, veicinot resursu ziņā efektīvas, dekarbonizētas ekonomikas un tās uzturēšanai vajadzīgo darbvietu radīšanu. Inovatīva izstrādājumu konstrukcija nolūkā izvairīties no plastmasas piedrazojuma un mikroplastmasas, kā arī ieguldījumi jūras piedrazojuma novēršanā (piem., atkritumu apstrādē un notekūdeņu attīrīšanā, ostas atkritumu pieņemšanas iekārtās vai zvejas tīklu reciklēšanā) un ilgtspējīgos alternatīvos materiālos, izstrādājumos un uzņēmējdarbības modeļos var radīt darbvietas un nostiprināt tehniskās un zinātniskās prasmes un rūpniecības konkurētspēju jomās, kas pasaules līmenī gūst aizvien lielāku ievērību.

Jau vairākus gadus Eiropas pludmalēs tiek monitorēts jūras piedrazojums, balstoties uz saskaņotām metodēm, kuru pamatā ir skaitīšana⁴. Pludmales dražu uzskaitījums ir starptautiski atzīts par pieņemamu jūras piedrazojuma sastāva rādītāju, ko var izmantot politikas veidotāju informēšanai.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

⁴ Jūras stratēģijas pamatdirektīvas īstenošanas kontekstā dalībvalstu sagatavotie un Kopīgā pētniecības centra (JRC) apkopotie ziņojumi.

Kodolīgs pārskats par vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem un zvejas rīkiem un par Komisijas priekšlikumā paredzētajiem pasākumiem redzams tabulā.

	Patēriņa samazināšana	Tirdzniecības ierobežojums	Prasības par izstrādājuma konstrukciju	Marķēšanas prasības	Ražotāja paplašināta atbildība	Dalītās vākšanas mērķis	Informētības vairošanas pasākumi
Pārtikas tara	X				X		X
Dzērienu glāzes	X				X		X
Vates kociņi		X					
Galda piederumi, šķīvji, maisāmkociņi, salmiņi		X					
Balonu kociņi		X					
Baloni				X	X		X
Paciņas un iesaiņojums					X		X
Dzērienu tara, korķīši un vāciņi - Dzērienu pudeles			X		X		X
			X		X	X	X
Tabakas izstrādājumu filtri					X		X
Higiēnas piederumi:				X	X		X
- Mitrās salvetes				X			X
- Paketes							
Vieglās plastmasas maisiņi					X		X
Zvejas rīki					X		X

• **Atbilstība spēkā esošajām politikas normām šajā politikas jomā**

Tā kā iniciatīva ir vērsta uz resursu efektīvāku izmantošanu un kopumā uz efektīvāku plastmasas aprites ekonomiku ar labākiem ekonomiskajiem un vides rādītājiem, tā pilnīgi atbilst aprites ekonomikas politikas mērķiem. Aprites ekonomika caurauž Junkera Komisijas 10 prioritātes, jo īpaši pirmo prioritāti, kas attiecas uz darbvietām, izaugsmi un investīcijām. Par šo iniciatīvu tika arī paziņots ES Plastmasas stratēģijā kā par daļu no Aprites ekonomikas rīcības plānā ietvertajām galvenajām darbībām.

Priekšlikums atbilst ES ilglaicīgajiem tiesību aktiem atkritumu un ūdens jomā, jo īpaši Atkritumu pamatdirektīvai⁵, Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīvai⁶, Jūras stratēģijas pamatdirektīvai⁷ un Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvai⁸, un papildina tos.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3.–30. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20. decembra Direktīva 1994/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV L 365, 31.12.1994., 10. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Direktīva 2008/56/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (OV L 164, 25.6.2008., 19. lpp.).

⁸ Padomes 1991. gada 21. maija Direktīva 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu, (OV L 135, 30.5.1991., 40.–52. lpp.).

Pašreizējos atkritumu jomas tiesību aktos ir noteikti vispārīgi atkritumu rašanās novēršanas un atkritumu apsaimniekošanas mērķi attiecībā uz jūras piedrazojuma novēršanu un samazināšanu, bet pasākumu izvēle ir atstāta dalībvalstu ziņā. Šajā priekšlikumā ir izklāstīti konkrēti mērķi un pasākumi, kas ir paredzēti, lai novērstu piedrazojumā visbiežāk sastapto VPP un plastmasu saturošu zvejas rīku kļūšanu par dražām. Tādējādi tas papildina Atkritumu pamatdirektīvas (ar 2018. gada grozījumiem) 9. pantā norādīto mērķi, kas paredz, ka dalībvalstīm jāveic pasākumi, kuru mērķis ir apturēt jūras piedrazojuma radīšanu, un pasākumi, kuru mērķis ir novērst, apkarot un aizvākt piedrazojumu. Priekšlikums papildina arī Atkritumu pamatdirektīvas 8. pantu, izveidojot ražotāju paplašinātas atbildības (EPR) shēmas dalībvalstu līmenī, lai segtu izmaksas, kas saistītas ar piedrazošanas novēršanu un atkritumu apsaimniekošanu, tostarp vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu radītā piedrazojuma aizvākšanu.

Šis priekšlikums papildina Jūras stratēģijas pamatdirektīvu, kurā dalībvalstīm ir prasīts līdz 2020. gadam panākt labu vides stāvokli jūras ūdeņos. Jūras stratēģijas pamatdirektīvā, kurā viens no raksturlielumiem ir attiecināts uz jūras piedrazojumu, dalībvalstīm ir prasīts izveidot pasākumu programmas, lai nodrošinātu, ka “jūras piesārņojuma ar atkritumiem daudzums un sastāvs nekaitē jūras vai piekrastes videi”. Šā tiesību akta priekšlikuma zinātnisko bāzi veido Jūras stratēģijas pamatdirektīvas ietvaros veiktais ilgstošais darbs, kura mērķis ir monitorēt jūras piedrazojumu Eiropas pludmalēs. Attiecībā uz konkrētiem priekšmetiem šis priekšlikums iet tālāk par Jūras stratēģijas pamatdirektīvas prasībām — tas regulē atsevišķus piesārņojuma avotus, kas ir iespējams tāpēc, ka ir apzināti jūras piesārņošanas ar plastmasu veicinātājfaktori un šā piesārņojuma izplatības ceļi.

Ir nodrošināta arī atbilstība Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvai, kurā ir prasības par komunālo notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu un attīrīšanas kvalitātes kritēriji. Lai gan direktīva dod iespēju uztvert ievērojamu daļu izdalītā piesārņojuma, tā pašlaik nav pietiekami iedarbīga, jo īpaši pārplūdušo lietus ūdeņu uztveršanā un attīrīšanā. Turklāt dažus notekūdeņos aizskālotus priekšmetus, tādus kā plastmasas vates kociņus un higiēnas preces, pastāvošās iekārtas nespēj labi uztvert, tāpēc tie nonāk Eiropas pludmalēs. Šis tiesību akta priekšlikums papildina minēto direktīvu, ierosinot rīcību vērst uz norisēm, kas notiek pirms notekūdeņu attīrīšanas, — veicināt izpratni, noteikt ražotāju paplašinātu atbildību un marķēšanas prasības attiecībā uz noteiktiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem.

Ar šo priekšlikumu tiek ieviesti arī pasākumi, kas uzlabos par atkritumiem kļuvušu un atpakaļ krastā atvestu plastmasu saturošu zvejas rīku apsaimniekošanu, un pasākumi, kas attiecas uz tās finansēšanu. Sagaidāms, ka šie mehānismi un stimuli palielinās to zvejas rīku daļu, kas darbmūža beigās tiek reģenerēti. Rīcību ar atkritumiem, ko rada zvejas rīki, zināmā mērā regulē un finansiāli atbalsta dažādi ES instrumenti, kas jo īpaši pievēršas saiknei starp vispārējiem noteikumiem par jūrā esošu avotu un zvejas rīku radītajiem atkritumiem un piedrazojumu un jūrā nozaudētu vai pamestu zvejas rīku izsekošanu un ziņošanu par tiem. Šis priekšlikums papildina spēkā esošo tiesību aktu par ostas iekārtām, kas paredzētas no kuģiem nodoto atkritumu pieņemšanai⁹ (tiesību akts pašlaik tiek pārskatīts¹⁰). Ierosinātajā pārskatītajā versijā ir paredzēts zvejas kuģus iekļaut 100 % netiešās maksas sistēmā, kas dos šiem kuģiem tiesības ostās nodot visus savus atkritumus, tai skaitā pamestus zvejas rīkus. Priekšlikums

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīva 2000/59/EK par ostas iekārtām, kas paredzētas kuģu atkritumu un kravu atlieku uzņemšanai (OV L 332, 28.12.2000., 81. lpp.).

¹⁰ COM(2018) 33 *final*.

papildina arī plānoto Zivsaimniecības kontroles regulas¹¹ pārskatīto versiju, ar kuru tiek nostiprināts noteikums par ziņošanu par nozaudētiem rīkiem un noteikumi par nozaudētu rīku izgūšanu.

Pašreizējais priekšlikums attiecas tikai uz daļu no jūrā esošā plastmasas piedrazojuma problēmas. Tas ir iekļauts vispārējā integrētā un saskaņotā Eiropas pieejā visu jūrā esošā plastmasas piedrazojuma avotu novēršanai, kas sīkāk aprakstīta nesen pieņemtajā Plastmasas stratēģijā. Minētajā stratēģijā ir norādīts, kādi trūkumi vai nepilnības ir pašreizējā tiesiskajā un politikajā regulējumā, kura mērķis ir novērst jūras piedrazošanu ar plastmasu, un ierosināti mērķorientēti pasākumi, lai uzlabotu plastmasas, jo īpaši plastmasas iepakojuma, atkritumu rašanās novēršanu, šo atkritumu savākšanu un reciklējamību. Tās mērķis ir arī izveidot normatīvo regulējumu bioloģiski noārdāmai plastmasai, lai novērstu kaitējumu ekosistēmām. Eiropas Ķimikāliju aģentūra gatavo ierobežojumu dokumentāciju attiecībā uz mikroplastmasas daļiņām, kas ir tīši pievienotas preparātiem, piemēram, kosmētikai, un oksonoārdāmās plastmasas izmantošanu; tiek gatavoti pasākumi attiecībā uz mikroplastmasu, kas izstrādājumos nav izmantota tīši, bet ir radusies to izmantošanas laikā, piemēram, mikroplastmasu no riepām un tekstilizstrādājumiem, kā arī ražošanai paredzēto plastmasas granulu noplūžu samazināšanas pasākumi.

- **Atbilstība pārējiem ES politikas virzieniem**

Ar šo priekšlikumu ir paredzēts sasniegt ne vien iepriekš aprakstītos vides jomas mērķus, bet arī vienu no galvenajiem Savienības mērķiem — pasargāt iekšējo tirgu no tālākas sadrumstalošanās.

Iniciatīva pilnīgi atbalsta inovācijas principu un ar to saistītās Plastmasas stratēģijā paredzētās darbības, kas veicina inovāciju un ieguldījumus aprites principam atbilstošu risinājumu rašanā, piemēram, ES pētniecības jomas finansējumu no programmas “Apvārsnis 2020” un Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem.

Vispārīgākā līmenī šī iniciatīva palīdzēs izpildīt ANO 12. un 14. ilgtspējīgas attīstības mērķi (IAM)¹², Paziņojuma par starptautisko okeānu pārvaldību¹³ mērķus un saistības, ko uzņēmas 2017. gadā Maltā notikušajā konferencē “Mūsu okeāns”. Iniciatīva atbilst 2017. gada stratēģijai “Pretī tālākajiem reģioniem”¹⁴, kas atzīst šo reģionu potenciālu veicināt tūrisma, zilās ekonomikas un aprites ekonomikas izaugsmi.

Visbeidzot, iniciatīva atbilst arī ES starptautiskajām saistībām tirdzniecības politikas jomā, jo īpaši nodrošina, ka ES ražoti izstrādājumi netiek nostādīti izdevīgākā stāvoklī nekā importēti izstrādājumi.

Priekšlikums arī palīdzēs sasniegt 7. vides rīcības programmas līdz 2020. gadam 1. prioritāro mērķi: “aizsargāt, saglabāt un paplašināt Savienības dabas kapitālu”¹⁵. Tas atbilst arī

¹¹ Padomes 2009. gada 20. novembra Regula (EK) Nr. 1224/2009, ar ko izveido Savienības kontroles sistēmu, lai nodrošinātu atbilstību kopējās zivsaimniecības politikas noteikumiem (OV L 343, 22.12.2009., 1. lpp.).

¹² 2015. gadā valstis pieņēma Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un tās 17 ilgtspējīgas attīstības mērķus. ANO 12. ilgtspējīgas attīstības mērķis nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ražošanas modeļus un 14. mērķis līdz 2025. gadam novērst un būtiski samazināt visu veidu jūras piesārņojumu, jo īpaši uz zemes veiktu darbību izraisītu piesārņojumu, tostarp jūras piedrazojumu un uzturvielu piesārņojumu.

¹³ SWD(2016) 352 *final*.

¹⁴ COM(2017) 623.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 20. novembra Lēmums Nr. 1386/2013/ES par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam “Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem” (OV L 354, 28.12.2013., 171.–200. lpp.).

4. prioritārajam mērķim, kurā prasīts valsts līmenī nodrošināt sabiedrībai piekļuvi skaidrai vides informācijai. Šajā saistībā priekšlikumā ir atsauces uz Direktīvas 2003/4/EK¹⁶ un *INSPIRE* direktīvas¹⁷ prasībām un tas ir saskaņots ar šīm prasībām.

Priekšlikuma mērķis ir arī noteikt tādus monitoringa un ziņošanas pienākumus, kas būtu vienkārši, tādējādi mazinot dalībvalstu administratīvo slogu saskaņā ar ES labāka regulējuma pieeju¹⁸ un ziņošanas un uzraudzības atbilstības pārbaudi¹⁹.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Priekšlikuma galvenais mērķis ir novērst un samazināt noteiktu plastmasas izstrādājumu ietekmi uz vidi, jo īpaši uz ūdens vidi. To panāk, nosakot konkrētus atkritumu rašanās novēršanas un atkritumu apsaimniekošanas mērķus un pasākumus attiecībā uz Savienības pludmalēs visbiežāk atrastajiem vienreizlietojamajiem plastmasas izstrādājumiem un plastmasu saturošiem zvejas rīkiem. Padarot minēto atkritumu rašanās novēršanu un to apsaimniekošanu saskaņotu Savienības mērogā, priekšlikums arī veicinās netraucētu Savienības tirgus darbību. Tādējādi priekšlikuma pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 192. panta 1. punkts.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Tā kā dražām ir tendence tikt aiznestām ar vēju, straumēm un plūdmaiņām, plastmasas piesārņojums un jūras piedrazojums pēc būtības ir pārrobežu problēma, tāpēc dalībvalstis, kas robežojas ar vienu un to pašu jūru un kam ir kopīgi ūdensceļi, to nevar atrisināt savrupi. Veicamajām darbībām ir jābūt saskaņotām, lai nodrošinātu, ka jūras vienā malā īstenotos centienus nesabojā rīcības trūkums jūras otrā malā. Tāpat jūras piedrazojumu var iedarbīgi novērst un samazināt tikai ar saskaņotu un visaptverošu politikas pieeju un pasākumiem ES līmenī. Turklāt, tā kā šī problēma ir globāla, minēto sadarbību pastiprina Eiropas rīcība un iesaiste Eiropas reģionālajās jūru konvencijās, kurām visām ir pieņemti reģionālie rīcības plāni jūras piedrazojuma apkarošanai, un globālās saistības, ko uzņēmusies ES un tās dalībvalstis, piemēram, saistības, ko tās uzņēmušās ANO Vides asamblejā, un IAM.

Ja dalībvalstis pasākumus īsteno nesaskaņoti un tiem ir atšķirīga darbības joma, uzmanības centrs un vērienīguma pakāpe, pastāv tirgus sadrumstalotības risks. Pašreizējās darbības ir vērstas uz dažādiem plastmasas izstrādājumiem, un tajās tiek izmantotas dažādas pieejas (piemēram, Itālija ir aizliegusi plastmasas vates kociņus, Francijā ir noteikumi, kas ierobežo vienreizlietojamu plastmasas glāžu un šķīvju tirdzniecību, ja vien tie neatbilst noteiktiem bionoārdāmības kritērijiem). Tas varētu novest pie dažādiem tirgus piekļuves ierobežojumiem dalībvalstu starpā, šķēršļiem, kas kavē preču brīvu apriti un neļauj panākt vienlīdzīgus konkurences apstākļus starp dažādu valstu ražotājiem, kā rezultātā tiktu mazinātas iespējas efektīvi sasniegt mērķi samazināt jūras piedrazojumu, un tam ir plašāka ietekme ES un starptautiskā mērogā. Tāpēc ir jāizveido saskaņots tiesiskais regulējums, kas ES līmenī nosaka kopīgus mērķus un pasākumus jūras piedrazojuma novēršanai un samazināšanai, lai dalībvalstu pasākumi tiktu vērsti uz konkrētiem vienreizlietojamiem plastmasas

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 28. janvāra Direktīva 2003/4/EK par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 14.2.2003., 26.–32. lpp.).

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 14. marta Direktīva 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (OV L 108, 25.4.2007., 1.–14. lpp.).

¹⁸ SWD(2015) 111 *final*.

¹⁹ COM(2017) 312 *final*.

izstrādājumiem un plastmasu saturošiem zvejas rīkiem. Lai arī veicamo pasākumu izvēles pamatā ir kopīgs novērtējums, to veids atšķiras atkarībā no plastmasas priekšmetu veida, un, tos nosakot, ir ņemta vērā iespējamās ES rīcības pievienotā vērtība un tas, kā tie papildina ES dalībvalstīs īstenoto rīcību.

Attiecībā uz dažiem priekšmetiem (piem., dzērienu plastmasas taras korķīšiem un vāciņiem) piedrazojuma problēmu un citu ietekmi uz vidi visefektīvāk var novērst, izmainot izstrādājumu dizainu un pārejot uz ilgtspējīgākiem aizstājējiem (piem., aizstājot plastmasas saturu). Šādos gadījumos, kad ir nepārprotama saikne ar izstrādājumam noteiktajām prasībām un piekļuvi tirgum iekšējā tirgū, liela nozīme ir vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem uzņēmumu starpā.

Turklāt saskaņā ar subsidiaritātes principu šajā tiesību akta priekšlikumā attiecībā uz dažiem pasākumiem dalībvalstīm ir dota noteikta rīcības brīvība — īstenošanai un datu vākšanai tās var izvēlēties tās konkrētās metodes, ko uzskata par vispiemērotākajām. Piemēram, dalībvalstis var ļoti brīvi, ņemot vērā vietējos apstākļus, lemt par valsts pasākumiem, ar ko īsteno ES mērķi ievērojami samazināt noteiktu priekšmetu izmantojumu.

- **Proporcionalitāte**

Priekšlikums ir mērķorientēts un proporcionāls, jo tas pievēršas Eiropas pludmalēs pēc skaita visbiežāk atrastajiem makroplastmasas priekšmetiem, konkrētāk, VPP un zvejas rīkiem. Šo priekšmetu skaits ir vislabākais pieejamais rādītājs, kas liecina par ietekmi uz vidi, sabiedrību un ekonomiku. Šīs iniciatīvas uzmanības centrā ir 10 visbiežāk atrastie VPP, kas pēc skaita ir 86 % no visiem VPP (tātad 43 % no visām jūras dražām). Ņemot vērā to, kāda varētu būt pievienotā vērtība, nebūtu proporcionāli reglamentēt visus vienreizlietojamās plastmasas izstrādājumus, kas atrasti pludmalēs. Tas radītu nevajadzīgas izmaksas un slogu dalībvalstīm.

Attiecībā uz zvejas rīkiem īstenojamie pasākumi ir balstīti uz principu “piesārņotājs maksā”, un to konkrētais mērķis ir nodrošināt, ka plastmasu saturošu zvejas rīku ražotāji uzņemas atbildību par posmu, kad to izstrādājumi ir kļuvuši par atkritumiem, jo īpaši uzlabot to dalīto savākšanu un apstrādi, jo īpaši reciklēšanu, kā arī atkalizmantošanu. Šie pasākumi dod zvejniekiem lielāku pozitīvu stimulu atvest rīkus atpakaļ krastā, tai pašā laikā nodrošina, ka zvejas operatori, jo īpaši mazapjoma operatori, netiek nesamērīgi apgrūtināti.

Priekšlikums ir piemērots steidzamas vides problēmas risināšanai un — kopā ar pastāvošajiem tiesību aktiem un Plastmasas stratēģijā iepļānotajām darbībām — vērienīgu vides rezultātu panākšanai, tai pašā laikā tam būs pozitīva ietekme uz ekonomiku, pozitīva, lai arī ierobežota, ietekme uz neto nodarbinātību, tas sekmēs inovāciju, nodrošinās sabiedrības akceptu un kopumā veicinās resursu efektivitāti.

Pievienotajā ietekmes novērtējumā ir sīkāk aprakstīta šā tiesību akta priekšlikuma elementu proporcionalitāte.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Tiek piedāvāts speciāls likumdošanas instruments, lai visi skartie vienreizlietojamie plastmasas izstrādājumi tiktu aptverti vienā juridiskā instrumentā, kurā būtu noteikti konkrēti mērķi un pasākumi, lai novērstu un samazinātu minēto izstrādājumu artavu jūras piedrazojumā. Šāds speciāls likumdošanas instruments tiek uzskatīts par vispiemērotāko tāpēc, ka ļauj izvairīties no sadrumstalotas juridiskās kopainas, atšķirībā no otras pieejas, kas paredzētu grozīt vairākus juridiskos instrumentus, piemēram, Jūras stratēģijas pamatdirektīvu, Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīvu, Atkritumu pamatdirektīvu, Ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu direktīvu un Zivsaimniecības kontroles regulu.

Attiecībā uz dažiem izstrādājumiem ir jāizmanto ES līmenī saskaņota pieeja, bet attiecībā uz citiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem un plastmasu saturošiem zvejas rīkiem saskaņā ar atkritumu jomā spēkā esošajiem ES tiesību aktiem ir jādod dalībvalstīm zināma brīvība izvēlēties vispiemērotākos juridiskos, administratīvos un ekonomiskos instrumentus noteikto mērķu un pasākumu īstenošanai. Tāpēc paredzēto mērķu un pasākumu sasniegšanai vispiemērotākais juridiskais instruments ir direktīva.

3. EX POST NOVĒRTĒJUMU, APSPIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

• Ex post novērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes

Saistībā ar šo tiesību akta priekšlikumu tika apzināta pilnīgi visa spēkā esošo tiesību aktu kopaina, lai saprastu, kur vajadzīgas papildu ES darbības, lai novērstu piedrazošanu ar VPP un to ietekmi uz vidi. Tiesību akti daudzos gadījumos pievēršas dažādiem izplatības ceļiem, tie ir sadrumstaloti uzmanības centra un vērīenīguma ziņā un vēl nav panākuši vajadzīgo ietekmi uz jūras piedrazojumu.

Kā paskaidrots iepriekš 2. iedaļā, nesniedzot pieņemtajā Plastmasas stratēģijā ir konstatēta vajadzība pēc ES līmeņa tiesību akta priekšlikuma, kas attiektos tieši uz VPP.

Saskaņā ar atkritumu jomas ES tiesību aktiem visi atkritumi būtu jāvāc un pienācīgi jāapstrādā. Šajos tiesību aktos ir noteikti reciklēšanas mērķrādītāji sadzīves atkritumiem (65 % līdz 2030. gadam) un izlietotajam plastmasas iepakojumam (55 % līdz 2030. gadam), kas vēl vairāk palielinās plastmasas atkritumu uztveršanu. Taču dalībvalstis var sasniegt šos mērķrādītājus, nepastiprinot centienus mazināt piedrazojumu. Saskaņā ar jaunākajiem Atkritumu pamatdirektīvas grozījumiem dalībvalstīm būs jāveic pasākumi jūras piedrazojuma galveno avotu noteikšanai un pasākumi no šiem avotiem radušās piedrazojuma novēršanai un samazināšanai. Neraugoties uz to, dažādi faktori, kas saistīti ar atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras nepietiekamību un patērētāju neatbilstošu uzvedību, tāpat novedīs pie piedrazošanas ar plastmasu un plastmasas nonākšanas vidē. Šī iniciatīva papildina atkritumu jomas jauno tiesību aktu, sniedzot Eiropas līmeņa risinājumus attiecībā uz lielu daļu piedrazojuma avotu. Tajā ir uzsvērtā uz izstrādājumu vērsta juridiskā instrumenta nozīme, ko apliecina arī Plastmasas maisiņu direktīvas gūtie rezultāti — tā bija pirmais šāda veida Eiropas instruments un ir panākusi reālu attiecīgā priekšmeta izmantojuma un ar to saistītās ietekmes uz vidi samazinājumu.

Jūras stratēģijas pamatdirektīvas ietvaros īstenoto pasākumu programmu novērtējums liecina, ka tās sniedz noderīgu pārskatu par veiktajām vai plānotajām darbībām, bet, lai tās būtu iedarbīgas, ir jāveic papildu pasākumi. Šis tiesību akta priekšlikums iet tālāk — regulē atsevišķus piesārņojuma avotus, kas ir iespējams tāpēc, ka ir apzināti jūras piesārņošanas ar plastmasu veicinātājfaktori un šā piesārņojuma izplatības ceļi.

Viens no Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas (tā pašlaik tiek izvērtēta) ierobežojumiem ir saistīts ar prasībām par pārplūdušo lietuvu ūdeņu uztveršanu un attīrīšanu — šīs prasības būtu jāpārdomā. Šā jaunā tiesību akta priekšlikuma mērķis ir risināt šo jautājumu, sekmējot izpratnes veicināšanas kampaņas un nosakot marķējuma prasības, lai novērstu to, ka notekūdeņos tiek aizskaloši vienreizlietojami plastmasas priekšmeti, kurus ne visas notekūdeņu attīrīšanas sistēmas spēj labi uztvert.

Zvejas rīku radītos atkritumus reglamentē dažādi ES instrumenti. Taču joprojām ir manāmi trūkumi. Konkrētāk, pašlaik operatori nav īpaša stimula nodrošināt, ka krastā tiek nogādāta pēc iespējas lielāka par atkritumiem kļuvušo zvejas rīku daļa, un nav ieviesti sloga sadales mehānismi. Tādējādi zvejas rīku reglamentēšanā pašreizējā Ostas atkritumu pieņemšanas

iekārtu direktīvas pārskatīšana iet roku rokā ar šo priekšlikumu, jo priekšlikums vēršas pret faktoriem, kas kuģus iepriekš atturēja no savu atkritumu un izzvejotu atkritumu nogādāšanas atpakaļ krastā. Papildus tam Zivsaimniecības kontroles regulas pārskatītajā versijā ir prasība marķēt rīkus, uz klāja vest līdzī izgūšanas aprīkojumu, izgūt nozaudētus rīkus vai ikdienas elektroniskās ziņošanas ietvaros ziņot par to nozaudēšanu, ja tos nevar izgūt. Taču pašreizējo regulējumu var pastiprināt, dodot stimulu efektīvāk apsaimniekot zvejas rīkus atsevišķā atkritumu apsaimniekošanas un reciklēšanas plūsmā. Šā jaunā tiesību akta priekšlikuma mērķis ir to panākt ar ražotāja paplašinātas atbildības shēmu.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Sabiedriskajā apspriešanās, kas norisinājās no 2017. gada decembra līdz 2018. gada februārim, tika iesniegts vairāk nekā 1800 atbilžu. 98,5 % respondentu uzskatīja, ka “jārīkojas”, lai novērstu jūras piedrazošanu ar VPP, un 95 % domāja, ka “jārīkojas steidzami”. Vairāk nekā 70 % ražotāju un vairāk nekā 80 % zīmolu un reciklētāju uzskatīja, ka “jārīkojas steidzami”. Tikai 2 % respondentu domāja, ka Eiropas līmenī nevajadzētu veikt nekādus jaunus pasākumus, bet 79 % uzskatīja, ka pasākumi nebūs iedarbīgi, ja tie netiks veikti ES līmenī.

Liels vairums sabiedriskās apspriešanas respondentu atbalstīja ražotāja paplašinātas atbildības shēmu izmantošanu piedrazojuma aizvākšanas izmaksu segšanai, un tas ir viens no galvenajiem elementiem, kas šim tiesību akta priekšlikumam piešķir pievienoto vērtību salīdzinājumā ar minimālajām prasībām, kas ražotāju paplašinātas atbildības shēmām ir noteiktas atkritumu jomas ES tiesību aktos. Papildus tam sabiedriskajā apspriešanās par vienu no iedarbīgākajām pieejām pirmām kārtām tika atzītas juridiskās prasības uzlabot dizainu, otrām kārtām arī samazināšanas mērķrādītāji, un šie elementi tika iekļauti šajā priekšlikumā kā svarīgākie pasākumi, kas dalībvalstīm jāīsteno.

Attiecībā uz zvejas rīkiem 88 % respondentu atbalstīja pasākumus, ar kuriem tiek radīti stimuli nogādāt krastā izzvejotas dražas un nolietotus rīkus, bet 77 % vēlējās, lai uz kuģiem un ostās būtu labākas savākšanas un šķirošanas iekārtas.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Jūras stratēģijas pamatdirektīvas ietvaros tika ievākta informācija par Eiropas pludmalēs atrastajām jūras dražām, kura tika savākta Kopīgā pētniecības centra Jūras piedrazojuma tehniskās grupas 2016. gada pasākumos (monitoringa programmās, sakopšanas kampaņās un pētniecības projektos) no 276 pludmalēm 17 ES dalībvalstīs un 4 reģionālajām jūrām. Kopumā 679 apsekojumos atklāts 355 671 priekšmets tika sarindots pēc skaitliskuma, lielākoties atbilstoši Jūras stratēģijas pamatdirektīvas ģenerālsarakstā iekļautajām pludmales dražu kategorijām. JRC saraksts pēc tam tika izmantots, lai sagatavotu īsāku sarakstu ar atsevišķām klasifikācijām, kuras atspoguļo relatīvo daļu, ko veido izcelsmes avota, izmantojuma vai materiāla ziņā līdzīgi priekšmeti, kuri parasti ietilpst noteiktā politikas jomā. Šos datus papildināja arī dati no vairākiem jau sāktiem ilgstošiem projektiem, piemēram, projekta “Marine LitterWatch”²⁰, ko radījusi Eiropas Vides aģentūra.

Arī Eiropas Jūras novērojumu²¹ un datu tīkla (*EMODNET*) partnerība un reģionālās jūru konvencijas²² deva svarīgus ekspertu atzinumus saistībā ar šo tiesību akta priekšlikumu, piemēram, sniedza ieguldījumu JRC darbā, kura mērķis bija apkopot un saskaņot datus, lai

²⁰ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts/marine-litterwatch>.

²¹ <http://www.emodnet.eu/>.

²² http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/index_en.htm.

varētu labāk atspoguļot kopainu attiecībā uz plastmasas dražu koncentrāciju Eiropas jūrās un uz jūras gultnes.

Attiecībā uz VPP un zvejas rīkiem Eiropas Komisija izmantoja arī ārējo konsultantu darbu. Attiecībā uz VPP tie, balstoties uz JRC datiem, analizēja jūras piedrazošanas virzītājfaktorus un šā piedrazojuma izplatības ceļus un svarīgākos pasākumus, ko varētu izvirzīt šajā jaunajā tiesību akta priekšlikumā, lai risinātu VPP problēmu. Attiecībā uz zvejas rīkiem tika veikts atsevišķs padziļināts pētījums²³, lai saprastu, kādi ir tiesību aktu trūkumi un ar kādiem pasākumiem būtu jāpapildina pašreizējais pamatscenārijs, lai samazinātu zvejas rīku ietekmi uz jūras vidi. Analīzē tika ņemti vērā literatūras pārskati par līdzšinējiem pētījumiem, darbsemināri, kuros piedalījās Komisijas amatpersonas un ārējas ieinteresētās personas, un dokumentu izpēte, tostarp *Prodcom* un *Eurostat* datubāzu (ES ārējās tirdzniecības, importa, eksporta un ražošanas datu) izpēte.

Pētījuma laikā tika veikta virkne oficiālu un neformālu interviju ar ieinteresētajām personām no publiskām iestādēm, NVO, rūpniecības apvienībām un uzņēmumiem, lai palīdzētu izstrādāt problēmas un ietekmes analīzi. Šajās intervijās tika aplūkotas tehniski īstenojamās iespējas un paredzamā dažu iespēju tiešā ietekme. Intervijās tika arī ievākti konkrēti dati par izpildes rādītājiem un izmaksām, un to, kā tie var mainīties potenciālo intervences pasākumu rezultātā.

• Ietekmes novērtējums

Priekšlikumam ir pievienots ietekmes novērtējuma kopsavilkums. Regulējuma kontroles padome sniedza negatīvu atzinumu, bet pēc tam, balstoties uz pārskatītu ietekmes novērtējumu, — pozitīvu atzinumu ar atrunām²⁴. Galīgajā atzinumā padome atzīst, ka pārskatītajā ziņojumā ir skaidrāk parādīta iniciatīvas darbības joma, proti, tas, ka tā attiecas tikai uz makroplastmasu. Sīkāka informācija galvenokārt tika pieprasīta par to, kā jauns instruments papildina pastāvošos tiesību aktus, gan attiecībā uz 1) zvejas rīkiem (pievienotā vērtība salīdzinājumā ar Kontroles regulu, Ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu direktīvu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu), gan attiecībā uz 2) VPP (paskaidrojums par pašreizējo tiesību aktu vērienīguma trūkumu vai vājo īstenošanu). Regulējuma kontroles padome lūdza arī sīkāku skaidrojumu par to, cik kaitīgi ir VPP kā grupa un atsevišķi, un par faktu, ka individuāla dalībvalstu rīcība varētu novest pie tirgus sadrumstalotības.

Tāpēc galīgajā ietekmes novērtējumā ir sīkāk paskaidrots, ka jūras piedrazojums rada kaitējumu ekonomikai, sabiedrībai un videi, un izklāstīts, kā tiek novērsti pašreizējā *acquis* trūkumi — pastāvošā situācija, ka ar pašreizējiem atkritumu apsaimniekošanas, notekūdeņu attīrīšanas, ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu u. c. jomu tiesību aktiem nevar pietiekami labi novērst konkrētu priekšmetu problemātiskās ietekmes virzītājfaktorus. Attiecībā uz vienreizlietojamās plastmasas priekšmetiem atkritumu jomas tiesību aktu galvenā ietekme ir reciklēšanas palielinājums, savukārt piedrazošanu tie ietekmē mazāk. Lielāka iedarbība ir uz iepriekšējiem ķēdes posmiem vērstiem pasākumiem, kuru mērķis ir mazināt izmantojumu. Ietekmes novērtējums apstiprināja, ka visbiežāk atrastie vienreizlietojamie plastmasas priekšmeti un zvejas rīki kā grupa dod lielu artavu jūras makropiedrazojumā. Tie veido aptuveni 70 % no uzskaitītajām pludmales dražām, bet kāda ietekme ir arī katram atsevišķajam priekšmetam. Attiecībā uz zvejas rīkiem papildpasākumu izstrāde bija daļa no pieejas, kas tika izmantota saistībā ar ES Plastmasas stratēģiju un iesniegto pārskatītās Ostas

²³ Pētījums, kas pamato zvejniecībā radušās plastmasas apjoma un kaitīgās ietekmes samazināšanas iespēju ietekmes novērtējumu.

²⁴ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia&year=2017&serviceId=&s=Chercher>

atkritumu pieņemšanas iekārtu direktīvas priekšlikumu²⁵. Pārskatītās direktīvas priekšlikumā ir paredzēts, ka individuāliem zvejniekiem neuzliks sodu par atkritumu nogādāšanu krastā, taču, ja pieaugs krastā nogādāto atkritumu daudzums un būs jāuzlabo atkritumu apsaimniekošanas iekārtas, palielināsies ostas maksas, jo īpaši mazajās zvejas ostās, ko izmanto daudz kuģu. Ierosinātā *EPR* shēma ne vien nodrošina, ka par atkritumiem kļuvušie zvejas rīki pēc izkraušanas ostā tiek labāk apsaimniekoti, bet arī ka plastmasu saturošu zvejas rīku ražotāji sedz šīs atkritumu plūsmas pārvaldības izmaksas, tai skaitā visas ar ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām saistītās izmaksas vai to daļu.

Novērtējumā ir arī norādīts uz pieaugošu un pierādītu tirgus sadrumstalotības risku, kas saistīts konkrēti ar to, kā reģioni vai atsevišķas dalībvalstis risina VPP un zvejas rīku problēmu. Tāpēc šā priekšlikuma mērķis ir nodrošināt dalībvalstīs veikto pasākumu saskaņotības minimumu, lai nerastos nevienlīdzīgi konkurences apstākļi, kas varētu izkropļot operatoru spējas konkurēt citam ar citu, kā rezultātā savukārt tiktu apdraudēta piedrazojuma mazināšanas mērķa sasniegšana. Šajā tiesību akta priekšlikumā ir panākts īstais līdzsvars starp alternatīvu pieejamību un nepieciešamību pēc saskaņotības.

Visbeidzot, Eiropas Savienībai ir jārada priekšzīme cīņā pret Eiropas jūru piedrazošanu ar plastmasu, gan īstenojot reģionālajās jūru konvencijās paredzētās darbības, gan arī rīkojoties starptautiskā līmenī. ES ar savu rīcību pamudinās rīkoties arī citas valstis, kā rezultātā jūras piedrazojums tiks samazināts globālā mērogā — kā Eiropas jūrās, tā citviet.

Tāpēc tiešai juridiskai rīcībai attiecībā uz šiem priekšmetiem ir ļoti liela nozīme cīņā pret jūras piesārņojumu.

²⁵

COM(2018) 33 *final*.

Vienreizlietojamie plastmasas priekšmeti

Ietekmes novērtējumā ir aplūkots daudz dažādu pasākumu. Tika modelētas četras iespējas jeb scenāriji, kuros dažādajiem priekšmetiem tika piemērota virkne dažādu pasākumu. Katra nākamā iespēja paredz aizvien vērienīgākus kopējos iznākumus. Šajā kontekstā svarīgs apsvērums bija sagaidāmā ietekme uz VPP nonākšanu jūras vidē.

Tā rezultātā priekšmeti tika iedalīti trīs kategorijās:

- priekšmeti, kuriem ir pieejamas ilgtspējīgas alternatīvas: mērķis ir veicināt nekaitīgākas alternatīvas;
- priekšmeti, kuriem alternatīvu nav. Attiecībā uz šiem priekšmetiem mērķis ir ierobežot kaitējumu, uzlabojot patērētāju informēšanu un padarot ražotājus finansiāli atbildīgus par ietekmi uz vidi;
- priekšmeti, kas jau tiek labi uztverti: mērķis ir pārliecināties, ka tie nonāk pastāvošā (vai gaidāmā) dalītās savākšanas un reciklēšanas ķēdē.

Visi četri scenāriji tika salīdzināti ar 1. scenāriju — pamatscenāriju — un ir aprakstīti turpmāk tekstā.

2.a scenārijs — mazāka ietekme uz jūras piedrazojuma samazināšanu

Šis scenārijs virzītājfaktorus vājinātu ierobežotā apmērā. Tas ietver informatīvas kampaņas, brīvprātīgas darbības un marķēšanu, kas varētu palielināt vispārējo izpratni (piem., par piedrazojuma problēmu, tipiskajiem izplatības ceļiem, pareizu likvidēšanu) un tādējādi uzlabot patērētāju uzvedību. Taču nav skaidrs, kāds būtu iznākums, jo ir maz pierādījumu par to, ka šāda izpratne faktiski maina cilvēku uzvedību.

2.b scenārijs — vidēja ietekme uz jūras piedrazojuma samazināšanu

Šis scenārijs ir iedarbīgāks par 2.a scenāriju, taču grūtāk īstenojams, un līdz ar to palielinās skarto personu izmaksas un slogs.

2.c scenārijs — vidēji liela ietekme uz jūras piedrazojuma samazināšanu (izvēlēta iespēja)

Šis scenārijs pamatā esošos virzītājfaktorus novērstu labāk un patērētāju uzvedības mainīšanā iet tālāk. Tas ietver izstrādājumu dizaina pasākumus, kas attiecas uz korķīšu piestiprināšanu dzērienu pudelēm un kam būtu tieša ietekme uz korķu nonākšanu vidē.

2.d scenārijs — vislielākā ietekme uz jūras piedrazojuma samazināšanu

Šis scenārijs paredz vēl efektīvāku vēršanos pret pamatā esošajiem virzītājfaktoriem, konkrētāk, pret to, ka trūkst stimula VPP kalpošanas laika beigās tos savākt un pareizi apsaimniekot, taču tas rada lielākas izmaksas, jo īpaši attiecībā uz notekūdeņu attīrīšanu. Tas ietver depozīta sistēmas vai līdzvērtīgu sistēmu ieviešanu un radītu papildu izmaksas (aptuveni EUR 1,4 miljardus), taču turpmāk ievērojami samazinātu jūras piedrazojumu (un arī uzlabotu savāktā materiāla kvalitāti un reciklēšanas īpatsvaru). Tāpat kā visās ražotāja paplašinātas atbildības shēmās, depozīta shēmas ieviešanas un ekspluatācijas izmaksas parasti sedz attiecīgajā piegādes ķēdē iesaistītie ekonomikas dalībnieki atkarībā no struktūras, bet ne publiskā sektora iestādes. Notekūdeņu attīrīšanas būvju veidošana pēc paraugprakses uzlabotu infrastruktūru, bet tam būtu nepieciešami ievērojami papildu ieguldījumi — aptuveni EUR 7,7 miljardi gadā. Šo pasākumu būtu grūti pamatot, ja mērķis būtu atrisināt tikai mitro salvešu problēmu, taču daudz plašākam piesārņotāju klāstam tas ir piemērots. Pašlaik notiekošajā Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas izvērtēšanā tiks gūti sīkāki dati par šo jautājumu.

Tiek uzskatīts, ka, lai nerastos negribētas sekas uz ekonomiku, vidi un sabiedrību, pārejai uz alternatīvām vajadzētu būt orientētai uz iznākumu un tajā vajadzētu būt plašām iespējām izvēlēties potenciālos risinājumus. Šāda pieeja atbilst inovācijas principam, tādējādi šis tiesību akta priekšlikums ir tālredzīgs (tajā ir ņemts vērā nākotnē gaidāmais) un inovāciju atbalstošs.

Pamatojoties uz dažādo politikas iespēju analīzi un ņemot vērā katra skartā VPP specifiku, par vēlamāko iespēju tika atzīts 2.c scenārijs. Tajā paredzēti šādi pasākumi:

- ierobežojumi tādu VPP laišanai tirgū, kuriem ir viegli pieejamas alternatīvas (tas attiecas, piem., uz salmiņiem);
- samazināšanas vispārējie mērķrādītāji un iespēja dalībvalstīm pieņemt pašām savus noteiktā samazinājuma panākšanas pasākumus (tas attiecas, piem., uz dzērienu glāzēm/krūzēm, pārtikas kārbām). Šo pasākumu īstenošanas izmaksas šajā gadījumā būs atkarīgas no valsts līmenī izvēlētajiem un pieņemtajiem pasākumiem un to koncepcijas;
- informētības vairošanas pasākumi un ražotāja paplašinātas atbildības shēmas visiem priekšmetiem, uz kuriem neattiecas tirdzniecības ierobežošanas pasākums; šo shēmu mērķis ir segt izmaksas, kas rodas, novēršot tādu priekšmetu kļūšanu par atkritumiem, kuri nav iepakojums (izņemot zvejas rīkus), un apsaimniekojot šādus par atkritumiem kļuvušus priekšmetus, tostarp aizvācot piedrazojumu;
- marķēšanas prasības, kuru mērķis ir informēt patērētājus par atbilstošām atkritumu likvidēšanas darbībām vai to, kādā veidā nevajadzētu no tiem atbrīvoties (tas attiecas, piem., uz mitrajām salvetēm);
- izstrādājumu dizaina pasākumi (tas attiecas, piem., uz korķīšu piestiprināšanu dzērienu pudelēm).

Tomēr ietekmes novērtējums liecina, ka depozīta shēmas vai plastmasas dzērienu pudelēm paredzētas līdzvērtīgas sistēmas, kurām ir aptuveni tikpat augsti savākšanas rādītāji (šīs sistēmas aplūkotas 2.d iespējā), var būt ļoti efektīvs instruments augstu savākšanas rādītāju panākšanai un tādējādi arī piedrazojuma, jo īpaši jūras piedrazojuma, novēršanai. Tāpēc vēlamajam politikas pasākumu kopumam tika pievienotas arī DS. Tām ir tieša pozitīva ietekme uz savākšanu, jo tiek izmaksāta depozīta maksa, un ar tām tiek uzlabota savāktā materiāla kvalitāte, un attiecīgi pēc tam tiek iegūti augstas kvalitātes reciklēti materiāli. Dalībvalstīm tiek ļauts brīvi izvēlēties piemērotus instrumentus, taču tiek ierosināts visām dalītās savākšanas sistēmām noteikt minimālo savākšanas mērķrādītāju, kas ir vienāds ar ES pastāvošo vienreizlietojamām plastmasas pudelēm paredzēto DS vidējo savākšanas rādītāju (90 %). Depozīta sistēmas vai līdzvērtīgas sistēmas var arī piedāvāt risinājums un infrastruktūru, kas nepieciešama, lai savāktu no citiem materiāliem, piemēram, alumīnija, izgatavotu dzērienu taru, uz ko attiecas iepakojumam noteiktie reciklēšanas mērķrādītāji. Tāpēc dalībvalstīm vajadzētu apsvērt šādus pasākumus arī attiecībā uz no citiem materiāliem izgatavotu dzērienu iepakojumu.

Īstenojamības apsvērumu dēļ attiecībā uz mitrajām salvetēm galu galā tiek ierosināts izvēlēties 2.b iespēju, kas paredz ražotāja paplašinātas atbildības pienākumus, marķēšanas prasības un izpratnes veicināšanas pasākumus. Attiecībā uz paketēm ir ierosinātas marķēšanas prasības un informētības vairošanās pasākumi.

Jau pastāv tiesību akti, t.i., Direktīva par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, kur noteikti vieglās plastmasas iepirkumu maisiņu (t.sk. ļoti vieglās plastmasas iepirkumu maisiņu), kas turklāt ir vienas no Savienības pludmalēs visbiežāk atrastajām drazām, patēriņa

samazināšanas mērķi. Priekšlikums paredz papildu *EPR* un informētības vairošanas pasākumiem attiecībā uz visiem vieglās plastmasas iepirkumu maisiņiem.

Zvejas rīki

Pirmais apsvērtais scenārijs ietver pastāvošo pasākumu un jau iesniegtā priekšlikuma pilnīgu īstenošanu, kam tomēr ir šādi trūkumi:

- pārskatītajā Kontroles regulā nav paredzēti nekādi īpaši stimuli, kas mudinātu zvejniekus palielināt to rīku daudzumu, par kuriem tie nevis ziņo kā par nozaudētiem, bet gan atved atpakaļ krastā;
- lai arī pārskatītā Ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu direktīva ievērojami samazina izmaksas un slogu, kas zvejniekus attur no rīku un citu drazu nogādāšanas atpakaļ ostā, tās mērķis ir uzlabot atkritumu savākšanu no kuģiem (tostarp zvejas kuģiem) kopumā, t. i., tā nav vērsta tieši uz atkritumos pārvērtušos zvejas rīku apsaimniekošanu. Tajā nav tiešu pozitīvu stimulu, kas mudinātu savākt visus par atkritumiem kļuvušos zvejas rīkus un tos pēc tam apstrādāt tādā veidā, kas līdz maksimumam palielinātu zvejas rīku plastmasas satura atkalizmantošanas un reciklēšanas potenciālu. Dalībvalstu pasākumi, kuru mērķis ir nostiprināt atkritumu un rīku savākšanas spējas vai attīstīt zvejas rīku reciklēšanas shēmas, ir vietēji un pārāk neviendabīgi, lai būtu efektīvi. Ņemot to vērā, pārskatītās Ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu direktīvas priekšlikumā ir paredzēts, ka turpmāki pasākumi zvejas rīku savākšanas un apstrādes uzlabošanai tiks apsvērti ES Plastmasas stratēģijā²⁶.

Otrais apsvērtais scenārijs paredz ieviest *EPR* shēmu plastmasu saturošiem zvejas rīkiem.

Arī trešajā apsvērtajā scenārijā ir ierosināta *EPR* shēma, taču tā ir pastiprināta, papildinot to ar depozīta shēmu un reciklēšanas mērķrādītāju, kas vēl vairāk palielinātu rīku atpakaļatvešanas rādītājus. Tā īstenošanas izmaksas ir augstākas un, iespējams, pieaugtu nozarei radušās izmaksas, kā arī administratīvais slogs. Turklāt zvejas rīku gadījumā, atšķirībā no plastmasas materiāliem uz sauszemes, depozīta pazaudēšanas risks ir relatīvi augsts, kas varētu mazināt tā kā stimula iedarbību.

Šī iespēja ietvēra arī reciklēšanas mērķrādītāja noteikšanu. Šāda mērķrādītāja noteikšanas sarežģītība un ar tā monitoringu saistītais administratīvais slogs un izmaksas tika uzskatītas par nesamērīgiem, jo īpaši tāpēc, ka jau *EPR* shēmas ieviešana vien, visticamāk, stimulētu pašlaik vēl mazā zvejas rīku materiālu reciklēšanas tirgus turpmāko attīstību.

Ceturtajā scenārijā ir paredzēts *EPR* shēmā iekļaut pienākumu finansēt zvejas rīku izgūšanas shēmu, kas ir obligāta. Tas tika uzskatīts par nesamērīgu, citus pasākumus dublējošu un neīstenojamu. Tādējādi zvejas rīku ražotājiem tiktu uzlikts pienākums segt izmaksas, kas saistītas ar izgūšanas darbību, kuru veic brīvprātīgi un kuru pašlaik atbalsta vietēji, valsts un ES finanšu instrumenti. Rīku izgūšana jau ir noteikta par pienākumu Kontroles regulā kopējās zivsaimniecības politikas ietvaros.

Tāpēc visefektīvākais scenārijs, ar ko risināt zvejas rīku problēmu un aizpildīt pašlaik spēkā esošo tiesību aktu robus, ir uz plastmasu saturošu zvejas rīku ražotājiem attiecināmas ražotāja paplašinātas atbildības shēmas ieviešana. Uzskatāms, ka ar šo iespēju kopumā var visiedarbīgāk samazināt pamestu, nozaudētu un izmestu zvejas un akvakultūras rīku artavu jūras piedrazojumā. Tā balstītu un atvieglotu citu instrumentu pilnīgu īstenošanu un palīdzētu vēl vairāk samazināt zvejas rīku radīto drazu pieplūdumu. Konkrētāk, tā pamatojas uz Kontroles regulu un pārskatītās Ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu direktīvas priekšlikumu un papildina tos, pievienojot īpašu mehānismu, kas atvieglo zvejas rīku dalītu savākšanu un

²⁶

COM(2018) 33 *final* paskaidrojuma raksts.

atgriešanu savākšanas sistēmās un par atkritumiem kļuvušu zvejas rīku apstrādi, jo īpaši reciklēšanu. Tas jo īpaši palīdzēs mazināt izmaksu slogu mazapjoma ostām un/vai zvejas operatoriem, kam var rasties lielākas izmaksas saistībā ar to, ka pieaug par atkritumiem kļuvušu zvejas rīku savākšana un apstrāde pēc to nogādāšanas ostās.

Vairums ieinteresēto personu šāda veida pozitīvu stimulu, kas mudina nogādāt dražas krastā, uzlūko par visiedarbīgāko līdzekli, kā samazināt rīku pazušānu jūrā.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Tika nolemts, ka nav pamata no iniciatīvas izslēgt mikrouzņēmumus vai paredzēt vieglāku režīmu MVU. Taču ir paredzams, ka šīs iniciatīvas pasākumi dos Eiropas mikrouzņēmumiem un MVU lielākas iespējas. Eiropas uzņēmumiem, kas jau izmanto aprites principam atbilstošu dizainu un uzņēmējdarbības modeļus, būs pieejams lielāks tirgus un labākas tirdzniecības, ieguldījumu un uzņēmējdarbības iespējas. Lielākā daļa no 50 000 uzņēmumiem, kas darbojas plastmasas pārveides nozarē ES, ir MVU. Ietekme uz tiem būs atkarīga no tā, vai viņu uzņēmējdarbība ir atkarīga no VPP un kāda ir viņu spēja pāriet uz citu plastmasas priekšmetu ražošanu. Liela daļa VPP, uz kuriem tiek attiecināti tirdzniecības ierobežojumi, tiek ražoti ārpus ES. Turklāt uz tādiem MVU kā mazumtirgotāji tas var atstāt pozitīvu ietekmi, ja vairs nav vajadzības iegādāties vienreizlietojamus priekšmetus, kas papildina vai satur to pārdotos pārtikas produktus vai dzērienus. Samazinoties patērētāju tēriņiem, mazināsies arī mazumtirdzniecības pārdošanas apjoms, taču tas tiks kompensēts ar to, ka patērētāji tērēs naudu alternatīvām un dos priekšroku novatoriskiem risinājumiem. Tiks radīti jauni uzņēmējdarbības modeļi, lai patērētājiem darītu pieejamus daudzkārtlietojamus priekšmetus, un tas varētu samazināt izmaksas, jo īpaši tad, ja šie risinājumi tiek izvērsti.

Lai līdz minimumam samazinātu izmaksas, kas dalībvalstīm un operatoriem rodas saistībā ar atbilstības nodrošināšanu, paredzētā monitoringa un ziņošanas kārtība ir vienkārša, un tai būtu pēc iespējas vairāk jāveido sinerģija ar jau ieviestām ziņošanas sistēmām, kā paskaidrots turpmākajā 5. iedaļā.

- **Pamattiesības**

Šim priekšlikumam nav ietekmes uz pamattiesību aizsardzību.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums neietekmē Komisijas budžetu.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un monitoringa, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Saskaņā ar subsidiaritātes principu datu vākšanas organizēšanai un metožu izvēlei būtu jāpaliek dalībvalstu kompetencē.

Pludmalēs atrasto priekšmetu uzskaitījums joprojām ir efektīvs rādītājs, pēc kura novērtēt Eiropas piekrastē sastopamo jūras dražu daudzumu un kā mainās visbiežāk sastopamie vienreizlietojamie plastmasas priekšmeti. Piemēram, Īrijā pēc Plastmasas maisiņu direktīvas ieviešanas tika novērots krass pludmalēs atrasto plastmasas maisiņu daudzuma samazinājums. Dalībvalstīm jāizmanto metodika, ko izstrādājusi Jūras stratēģijas pamatdirektīvas Jūras piedrazojuma tehniskā grupa un kas izklāstīta arī JRC tehniskajos ziņojumos. 2017. gada aprīlī tika pieņemts pārskatīts Komisijas lēmums, ar ko nosaka kritērijus un metodiskos standartus. Tajā ir noteikts, ka visos gadījumos ir jāmonitorē piedrazojums piekrastē un to var papildus monitorēt arī uz jūras virsmas un uz jūras gultnes; ja iespējams, vāc informāciju par piedrazojuma avotu un izplatības ceļu.

Būs arī jāmonitorē VPP izmantojuma samazināšanas pasākumi. Ir ierosināts šo monitoringu balstīt uz datiem par attiecīgajiem vienreizlietojamajiem plastmasas izstrādājumiem, kas laisti tirgū gada laikā. Vajadzības gadījumā ar atkritumu jomas ES tiesību aktiem dibinātajā atkritumu komitejā tiktu noteikti saskaņoti noteikumi par šādu datu vākšanu un ziņošanas formāts. Ja iespējams, būtu jāizmanto pastāvošas ES ražošanas un tirdzniecības datubāzes (*Prodcom*²⁷ un *COMEXT*²⁸), ko pārvalda *Eurostat* un ko regulāri atjaunina, ievadot dalībvalstu sniegtu informāciju. Būtu arī jāveido sinerģija ar pastāvošiem ziņošanas mehānismiem.

Priekšlikumā ir paredzēts izvērtējums, kura mērķis ir izvērtēt paredzēto pasākumu ietekmi un ņemt vērā nākotnē gaidāmās izmaiņas. Tajā jo īpaši tiks izvērtēta vajadzība pārskatīt vienreizlietojamo plastmasas priekšmetu sarakstu un attiecīgā gadījumā arī ieviestos pasākumus, piemēram, izmantojuma samazinājuma mērķrādītājus. Izvērtējumā tiks aplūkoti arī bionoārdāmības jautājumi.

Šis priekšlikums nepievēršas tiešā veidā jautājumiem, kas attiecas uz izstrādājumu politiku un plastmasas aizstājējmateriālu izvēli. Taču, izņemot dažus izstrādājumus no tirgus un samazinot citu izstrādājumu daudzumu, šis priekšlikums netieši radīs lielas iespējas rast novatoriskus risinājumus attiecībā uz materiālu aizstāšanu un vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu aizstāšanu, kā arī radīt jaunus uzņēmējdarbības modeļus un ieviest atkalizmantošanas sistēmas. Papildus tam pašlaik ES Plastmasas stratēģijas ietvaros notiek darbs ar mērķi izstrādāt saskaņotus kompostējamās un bioloģiski noārdāmas plastmasas definēšanas un marķēšanas noteikumus, ņemot vērā konkrētus lietojumus un bažas par piedrazošanu, jo īpaši jūras vides piedrazošanu. Līdz priekšlikuma izvērtēšanas brīdim Komisija, ņemot vērā minētā darba rezultātus un zinātnes un tehnikas sasniegumus, būs novērtējusi plastmasas iespējamās aizstājējus, lai noteiktu, vai vienreizlietojamie plastmasas izstrādājumi būtu jāizņem no šajā iniciatīvā piedāvātā tirdzniecības ierobežojuma darbības jomas.

- **Skaidrojošie dokumenti (direktīvām)**

Šīs direktīvas transponēšanai nav vajadzīgi skaidrojoši dokumenti, jo šajā priekšlikumā iekļauto pasākumu skaits ir neliels.

- **Sīkāks konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

Turpmāk ir izklāstīti vissvarīgākie šīs direktīvas noteikumi.

1. pantā ir noteikts, ka ierosinātās direktīvas mērķis ir novērst un samazināt noteiktu vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu un plastmasu saturošu zvejas rīku ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī veicināt pāreju uz aprites ekonomiku ar videi draudzīgiem, inovatīviem uzņēmējdarbības modeļiem, izstrādājumiem un materiāliem, tādējādi sekmējot iekšējā tirgus efektīvu darbību.

2. pantā ir noteikta direktīvas darbības joma un norādīts, ka to piemēro noteiktiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, kuri ir minēti un definēti priekšlikuma **pielikumā**, un plastmasu saturošiem zvejas rīkiem.

3. pantā ir definēti vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi, zvejas rīki, kā arī — izmantojuma samazināšanas pasākumu, izstrādājumu prasību un ražotāja paplašinātas atbildības noteikšanas vajadzībām — ražotājs.

²⁷ Apsekojums, kurā vismaz reizi gadā vāc un izplata statistikas datus par rūpniecības preču (galvenokārt apstrādes rūpniecības preču) ražošanu ES gan vērtības, gan daudzuma izteiksmē.

²⁸ *Eurostat* atsauces datubāze ar datiem par ES ārējo tirdzniecību, tostarp importu un eksportu.

4. pantā dalībvalstīm ir noteikta prasība veikt pasākumus, kas nepieciešami, lai ievērojami samazinātu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu — pārtikas kārbu un dzērienu glāžu/krūžu — izmantojumu.

5. pantā ir noteikti ierobežojumi dažu tādu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu laišanai tirgū, kuriem tirgū ir pieejamas alternatīvas.

6. pantā ir noteiktas izstrādājumu dizaina prasības vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem — dzērienu tarai —, lai nodrošinātu, ka korķīši un vāciņi, kas satur būtisku daļu plastmasas, taras lietošanas fāzē paliek piestiprināti pie taras un tādējādi šādu veidu atkritumi nenonāktu vidē.

7. pantā ir noteiktas vienreizlietojamu izstrādājumu marķēšanas prasības, lai tie netiktu likvidēti nepareizi, piemēram, aizskaloti tualetes podā, un lai informētu patērētājus par iespējamo jūras piedrazošanu un par atkritumu apsaimniekošanas visatbilstošāko praksi.

Ar **8. pantu** tiek ieviestas ražotāja paplašinātas atbildības shēmas plastmasu saturošiem zvejas rīkiem un dažiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem. Šīm shēmām piemēro vispārējās minimālās prasības, kas ražotāja paplašinātas atbildības shēmām ir noteiktas Direktīvā 2008/98/EK par atkritumiem, taču šajā noteikumā ir noteiktas arī īpašas papildu prasības attiecībā uz ražotāju finansiālo atbildību par jo īpaši izpratnes veicināšanas kampaņām un — vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu gadījumā — arī piedrazojuma aizvākšanu.

Ar **9. pantu** dalībvalstīm tiek noteikts dalītās savākšanas minimālais mērķrādītājs vienreizlietojamām plastmasas dzērienu pudelēm.

10. pantā dalībvalstīm ir noteikta prasība īstenot pasākumus, lai veicinātu izpratni par piedrazošanas un nepareizas atkritumu likvidēšanas ietekmi uz vidi, jo īpaši uz ūdens vidi, un par pieejamām atkalizmantošanas un atkritumu apsaimniekošanas iespējām.

11. pantā dalībvalstīm ir noteikta prasība pasākumus, ko tās pieņēmušas šīs direktīvas īstenošanai, koordinēt un saskaņot ar pasākumiem, ko tās pieņem, lai novērstu un mazinātu jūras piedrazojumu, saskaņā ar juridiskajiem instrumentiem, kuri attiecas uz Direktīvās 2000/59/EK, 2000/60/EK, 2008/56/EK un 2008/98/EK un ES tiesību aktos par otas atkritumu pieņemšanas iekārtām noteiktajiem ūdens kvalitātes, atkritumu rašanās novēršanas un apsaimniekošanas mērķiem.

Ar **12. pantu** tiek īstenota Orhūsas konvencija attiecībā uz iespēju griezties tiesu iestādēs, un tas atbilst Pamattiesību hartas 47. pantam. Iedzīvotājiem un NVO vajadzētu būt iespējai lūgt juridiski pārskatīt lēmumus, ko dalībvalstis pieņēmušas šīs direktīvas ietvaros.

13. pantā dalībvalstīm ir noteikta prasība ieviest datu kopu par izstrādājumiem, uz kuriem attiecas izmantojuma samazinājuma mērķis, lai varētu sekot līdzi, kā tiek īstenots šajā direktīvā noteiktais izmantojuma samazinājuma mērķis. Datu kopa būtu jāizveido saskaņā ar Direktīvu 2007/2/EK²⁹. Ir paredzēts, ka saistībā ar to savu atbalstu sniegs Eiropas Vides aģentūra, kuras pienākums būs arī regulāri piekļūt šiem datiem un sniegt Komisijai pārskatus par direktīvas īstenošanu Savienības mērogā, kuri tiks izmantoti arī saistībā ar turpmākiem direktīvas izvērtējumiem.

15. pantā ir noteikts direktīvas turpmāko izvērtējumu satvars. Pirmais izvērtējums ir paredzēts sešus gadus pēc direktīvas transponēšanas termiņa.

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 14. marta Direktīva 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (OV L 108, 25.4.2007., 1.–14. lpp.).

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par konkrētu plastmasas izstrādājumu vidiskās ietekmes samazināšanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,
ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu,
ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,
pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,
ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu³⁰,
ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu³¹,
saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,
tā kā:

- (1) Plastmasas daudzveidīgās izmantošanas iespējas un salīdzinoši zemā cena nozīmē, ka šis materiāls ikdienas dzīvē ir visuresošs. Tā kā aizvien vairāk to izmanto īslaicīgi lietojamos izstrādājumos, ko nav paredzēts ne atkalizmantojot, ne izmaksefektīvi reciklēt, attiecīgās ražošanas un patēriņa tendences kļūst aizvien neefektīvākas un lineārākas. Tāpēc Aprites ekonomikas rīcības plāna³² kontekstā Komisija pieņēma Eiropas stratēģiju attiecībā uz plastmasu³³, kur secināts: ja vēlamies sasniegt patiesi noslēgtu plastmasas aprites ciklu, ir jānovērš arvien pieaugošā plastmasas atkritumu rašanās un to nonākšana vidē, jo īpaši jūras vidē.
- (2) Aprites principiem atbilstīga pieeja, kas priekšroku dod atkalizmantojamiem produktiem un atkalizmantošanas sistēmām, ļaus samazināt radušos atkritumu daudzumu, un šāda atkritumu rašanās novēršana ir ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK³⁴ 4. pantu iedibinātās atkritumu hierarhijas pašā augšgalā. Šāda pieeja saskan arī ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi Nr. 12³⁵ — nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa un ražošanas modeļus.

³⁰ OV C [...], [...], [...]. lpp.

³¹ OV C [...], [...], [...]. lpp.

³² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Noslēgt aprites loku — ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku” (COM(2015) 0614 *final*).

³³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas stratēģija attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā” (COM(2018) 28 *final*).

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

³⁵ Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, ko ANO Ģenerālā asambleja pieņēma 2015. gada 25. septembrī.

- (3) Jūras piedrazojums nepazīst valstu robežas — tā ir globāla problēma. Jūras piedrazojuma samazināšana ir sevišķi nozīmīga, ja vēlamies sasniegt ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi Nr. 14 — saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un jūras resursus par labu ilgtspējīgai attīstībai³⁶. Savienībai ir jāiesaistās cīņā ar jūras piedrazojuma apkarošanu un jātiecas rādīt priekšzīmi visai pasaulei. Šajā sakarā Savienība sadarbojas ar partneriem daudzos starptautiskos forumos, piemēram, G20, G7 un ANO, lai veicinātu šādu centienu saskaņotību. Šī ierosme ir daļa no Savienības pūliņiem šajā jomā.
- (4) Saskaņā ar daudzpusējiem nolīgumiem³⁷ un Savienības tiesību aktiem par atkritumiem³⁸ dalībvalstīm ir jānodrošina pareiza atkritumu apsaimniekošana, lai novērstu un samazinātu jūras piedrazojumu no avotiem gan jūrā, gan uz sauszemes. Saskaņā ar Savienības tiesību aktiem³⁹ par ūdeņiem dalībvalstīm ir jāapkaro jūras piedrazojums, ja tas liedz sasniegt labu jūras ūdeņu vides stāvokli, turklāt tas arī palīdzēs sasniegt ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi Nr. 14.
- (5) Savienībā 80–85 % no jūras piedrazojuma (ko mēra, skaitot piedrazojuma vienības pludmalēs) ir plastmasa, no kā 50 % ir vienreizlietojami plastmasas priekšmeti, bet 27 % — ar zveju saistīti priekšmeti. Vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi ir visdažādākās ātras aprites dienīšķās preces, ko pēc tam, kad tās vienreiz izmantotas paredzētajai vajadzībai, izmet, bet reciklē ļoti reti, un ar ko bieži vien piedrazo apkārtni. Ievērojamu daļu no tirgū laistajiem zvejas rīkiem nesavāc apstrādei. Tāpēc vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi un plastmasu saturoši zvejas rīki ir sevišķi nopietna problēma no jūras piedrazojuma viedokļa, un tie smagi apdraud jūras ekosistēmas, bioloģisko daudzveidību un, galu galā, arī cilvēka veselību, kā arī kaitē tādām nodarbēm kā tūrisms, zivsaimniecība un kuģniecība.
- (6) Pašlaik spēkā esošie Savienības tiesību akti⁴⁰ un politikas instrumenti jau paredz zināmu regulējumu, kas skar jūras piedrazojumu. Konkrētāk, uz plastmasas atkritumiem attiecas vispārējie Savienības atkritumu apsaimniekošanas pasākumi un mērķrādītāji, piemēram, ir noteikts izlietotā plastmasas iepakojuma reciklēšanas

³⁶ Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, ko ANO Ģenerālā asambleja pieņēma 2015. gada 25. septembrī.

³⁷ ANO Jūras tiesību konvencija (*UNCLOS*), 1972. gada Konvencija par to, lai novērstu jūras piesārņošanu, izgāzot atkritumus un citus materiālus (Londonas konvencija) un tās 1996. gada Protokols (Londonas protokols), V pielikums Starptautiskajai konvencijai par piesārņojuma novēršanu no kuģiem (*MARPOL*), Bāzeles Konvencija par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu.

³⁸ Direktīva 2008/98/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīva 2000/59/EK par ostas iekārtām, kas paredzētas kuģu atkritumu un kravu atlieku uzņemšanai (OV L 332, 28.12.2000., 81. lpp.).

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Direktīva 2008/56/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (OV L 164, 25.6.2008., 19. lpp.).

⁴⁰ Direktīva 2008/98/EK, Direktīva 2000/59/EK, Direktīva 2000/60/EK, Direktīva 2008/56/EK un Padomes 2009. gada 20. novembra Regula (EK) Nr. 1224/2009, ar ko izveido Kopienas kontroles sistēmu, lai nodrošinātu atbilstību kopējās zivsaimniecības politikas noteikumiem, un groza Regulas (EK) Nr. 847/96, (EK) Nr. 2371/2002, (EK) Nr. 811/2004, (EK) Nr. 768/2005, (EK) Nr. 2115/2005, (EK) Nr. 2166/2005, (EK) Nr. 388/2006, (EK) Nr. 509/2007, (EK) Nr. 676/2007, (EK) Nr. 1098/2007, (EK) Nr. 1300/2008 un (EK) Nr. 1342/2008 un atceļ Regulas (EEK) Nr. 2847/93, (EK) Nr. 1627/94 un (EK) Nr. 1966/2006 (OV L 343, 22.12.2009., 1. lpp.).

mērķrādītājs⁴¹ un nesen pieņemtajā Plastmasas stratēģijā⁴² ir izvirzīts mērķis līdz 2030. gadam panākt, ka viss plastmasas iepakojums ir reciklējams. Tomēr ar šiem tiesību aktiem nav izdevies pietiekami iespaidot jūras piedrazojumu, savukārt valstu pasākumi, ar ko novērš un samazina jūras piedrazojumu, atšķiras gan tvēruma, gan stingrības ziņā. Turklāt daži no šiem pasākumiem, jo īpaši vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu tirgošanas ierobežojumi, var radīt šķēršļus tirdzniecībai un kropļot konkurenci Savienībā.

- (7) Lai pūliņus koncentrētu tur, kur tie visvairāk vajadzīgi, šai direktīvai vajadzētu aptvert tikai visizplatītākos vienreizlietojamās plastmasas izstrādājumus, kas pēc aplēsēm ir 86 % no visiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, kas skaitīšanās konstatēti Savienības pludmalēs.
- (8) Vienreizlietojamās plastmasas izstrādājumus var izgatavot no dažādām plastmasām. Parasti plastmasu definē kā polimērmateriālus, kam var būt pievienotas piedevas. Tomēr šāda definīcija aptvertu arī dažus dabiskus polimērus. Definīcijai nevajadzētu aptvert nemodificētus dabiskus polimērus, jo tie vidē ir dabiski sastopami. Tāpēc Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1907/2006⁴³ 3. panta 5. punktā sniegtā polimēra definīcija būtu jāpielāgo un šajā direktīvā vajadzētu izmantot atsevišķu definīciju. Plastmasas, kas izgatavotas no modificētiem dabiskiem polimēriem, vai plastmasas, kas izgatavotas no biobāzētām, fosilām vai sintētiskām sākvielām, nav dabiski sastopamas, tāpēc uz tām būtu jāattiecinā šī direktīva. Pielāgotajai plastmasas definīcijai vajadzētu aptvert polimērbāzētus gumijas izstrādājumus un biobāzētas un bionoārdāmas plastmasas neatkarīgi no tā, vai tos iegūst no biomasas un/vai tie laika gaitā varētu bioloģiski noārdīties. Atsevišķi polimērmateriāli nespēj funkcionēt kā galvenais strukturālais komponents galamateriālos un galaproduktos, piemēram, pārklājumos, krāsās, tintēs un līmvielās uz polimēru bāzes. Tāpēc šie materiāli nebūtu jāapskata šajā direktīvā un nebūtu jāietver definīcijā.
- (9) Lai varētu skaidri noteikt šīs direktīvas darbības jomu, būtu jādefinē jēdziens “vienreizlietojams plastmasas izstrādājums”. No definīcijas būtu jāizslēdz tādi plastmasas izstrādājumi, kas ir iecerēti, konstruēti un laisti tirgū kā tādi, kas savā kalpošanas laikā tiek vairākkārt pārvietoti vai apgrozīti, proti, atkārtoti uzpildīti vai atkalizmantoti tādām pašām mērķim, kādam tie iecerēti.
- (10) Vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem vajadzētu piemērot vienu vai vairākus pasākumus atkarībā no dažādiem faktoriem, piemēram, tā, vai ir pieejamas piemērotas un ilgtspējīgākas alternatīvas, tā, cik reāli ir mainīt patēriņa modeļus, un tā, kādā mērā uz tiem attiecas pašreizējie Savienības tiesību akti.

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20. decembra Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV L 365, 31.12.1994., 10. lpp.).

⁴² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas stratēģija attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā” (COM(2018) 28 final).

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

- (11) Dažiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem vēl nav viegli pieejamu, piemērotu un ilgtspējīgāku alternatīvu, un paredzams, ka šādu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu patēriņš lielākoties pieaugs. Lai šo tendenci apvērstu un veicinātu ilgtspējīgāku risinājumu meklējumus, dalībvalstīm vajadzētu uzlikt par pienākumu veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai ievērojami samazinātu šādu izstrādājumu patēriņu, tajā pašā laikā nekaitējot to pārtikas higiēnas vai pārtikas nekaitīguma, labas higiēnas prakses, labas ražošanas prakses, patērētāju informēšanas vai pārtikas izsekojamības prasību ievērošanai, kas noteiktas Savienības tiesību aktos par pārtiku⁴⁴.
- (12) Savukārt citiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem ir pieejamas piemērotas, ilgtspējīgas un nedārgas alternatīvas. Lai samazinātu šādu izstrādājumu negatīvo ietekmi uz vidi, no dalībvalstīm vajadzētu prasīt, lai tās aizliedz to laišanu Savienības tirgū. Tādā veidā tiks veicināta viegli pieejamo un ilgtspējīgāko alternatīvu izmantošana, kā arī inovatīvi risinājumi, kas vērsti uz ilgtspējīgākiem darījumdarbības modeļiem, atkalizmantojamām alternatīvām un materiālu aizstāšanu.
- (13) Dzērienu taras korķīši un vāciņi, kas satur būtisku daļu plastmasas, ir Savienības pludmalēs visbiežāk konstatētie vienreizlietojamie plastmasas izstrādājumi. Tāpēc tādu dzērienu taru, kas ir vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi, vajadzētu atļaut laist tirgū tikai tad, ja tā atbilst īpašām prasībām par izstrādājuma konstrukciju, ar ko tiek ievērojami samazināta dzērienu taras korķīšu un vāciņu nonāksana apkārtējā vidē. Uz dzērienu taru, kas ir vienreizlietojams plastmasas izstrādājums un iepakojums, šo prasību attiecina papildus Direktīvas 94/62/EEK II pielikumā noteiktajām pamatprasībām par iepakojuma sastāvu un atkalizmantojamību, atgūstamību un reciklējamību. Lai būtu vieglāk izpildīt prasību par izstrādājuma konstrukciju un lai nodrošinātu iekšējā tirgus netraucētu darbību, ir jāizstrādā saskaņotais standarts, ko pieņem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1025/2012⁴⁵; tas ļautu pieņemt, ka tas, ka ir ievērots standarts, nozīmē, ka ir izpildītas arī minētās prasības. Būtu jāatvēr pietiekams laiks gan saskaņotā standarta izstrādei, gan ražotājiem ražošanas ķēžu pielāgošanai tālab, lai tie varētu izpildīt prasību par izstrādājuma konstrukciju.
- (14) Ir vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi, kas nonāk vidē tāpēc, ka tos nepareizi izmet kanalizācijā vai tiek kā citādi nepareizi izmesti vidē. Tāpēc uz vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, kurus bieži vien izmet kanalizācijā vai no kuriem atbrīvojas citā nepareizā veidā, vajadzētu attiecināt marķēšanas prasības. Marķējums informētu patērētājus par piemērotiem veidiem, kā no šādiem atkritumiem atbrīvoties, un/vai par to, kā tos izmest nevajadzētu, un/vai par to, kā nepareiza atbrīvošanās no atkritumiem rada piedrozījumu, kam ir negatīva ietekme uz vidi. Komisija vajadzētu būt pilnvarām noteikt saskaņotu marķējuma formātu; lai nodrošinātu, ka tas ir efektīvs un viegli saprotams, Komisijai, formātu nosakot,

⁴⁴ Regula (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības (OV L 31, 1.2.2002., 1.-24. lpp.), Regula (EK) Nr. 852/2004 par pārtikas produktu higiēnu (OV L 139, 30.4.2004., 1.-54. lpp.), Regula (EK) Nr. 1935/2004 par materiāliem un izstrādājumiem, kas paredzēti saskarei ar pārtikas produktiem (OV L 338, 13.11.2004., 4.-17. lpp.) un citi tiesību akti par pārtikas nekaitīgumu, higiēnu un marķēšanu.

⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regula (ES) Nr. 1025/2012 par Eiropas standartizāciju, ar ko groza Padomes Direktīvas 89/686/EEK un 93/15/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/9/EK, 94/25/EK, 95/16/EK, 97/23/EK, 98/34/EK, 2004/22/EK, 2007/23/EK, 2009/23/EK un 2009/105/EK, un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 87/95/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1673/2006/EK (OV L 316, 14.11.2012., 12. lpp.).

vajadzības gadījumā būtu jānoskaidro, kā šo ierosināto marķējumu uztver reprezentatīvas patērētāju grupas.

- (15) Kas attiecas uz vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, kam nav viegli pieejamu un ilgtspējīgu alternatīvu, dalībvalstīm saskaņā ar principu “piesārņotājs maksā” būtu jāievieš arī ražotāja paplašinātas atbildības shēmas, kas segs atkritumu apsaimniekošanas un piedrazojuma satīrīšanas izmaksas, kā arī izmaksas par informētības vairošanas pasākumiem, kuru mērķis ir šādu piedrazojumu novērst un samazināt.
- (16) Tas, ka lielu daļu no jūras piedrazojuma ar plastmasu veido pamesti, pazaudēti vai izmesti plastmasu saturoši zvejas rīki, liecina, ka spēkā esošās juridiskās prasības⁴⁶ pietiekami nestimulē šādu zvejas rīku atgādāšanu krastā savākšanai un apstrādei. No Savienības tiesību aktiem par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām izrietošā sistēma, kas paredz netiešu maksu par kuģu atkritumu nodošanu, attur kuģus no atkritumu izgāšanas jūrā un nodrošina tiesības uz atkritumu nodošanu. Tomēr šo sistēmu vajadzētu papildināt ar finansiāliem stimuliem, kas rosinātu zvejniekus nogādāt par atkritumiem kļuvušus zvejas rīkus krastā un tā izvairīties no iespējama netiešās maksas paaugstinājuma. Tā kā zvejas rīku plastmasas komponentiem ir liels reciklēšanas potenciāls, dalībvalstīs saskaņā ar principu “piesārņotājs maksā” būtu jāievieš ražotāja paplašināta atbildība attiecībā uz plastmasu saturošiem zvejas rīkiem, lai tādējādi atvieglotu par atkritumiem kļuvušu zvejas rīku dalītu vākšanu un finansētu to pareizu apsaimniekošanu, jo īpaši reciklēšanu.
- (17) Lai gan jebkāds plastmasu saturošs jūras piedrazojums rada riskus videi un cilvēka veselībai un būtu jāapkaro, vērā jāņem arī samērīguma apsvērumi. Tāpēc ražotāja paplašināta atbildība nebūtu attiecināma uz pašiem zvejniekiem un uz amatniekiem, kas izgatavo plastmasu saturošus zvejas rīkus.
- (18) Nolūkā novērst piedrazošanu un cita veida nepiemērotu atbrīvošanos no atkritumiem, kas rada plastmasu saturošu jūras piegružojumu, patērētāji ir pienācīgi jāinformē par to, kādas ir piemērotākie pieejamie paņēmieni, kā no šādiem atkritumiem atbrīvoties, un/vai par to, kā tos izmest nevajadzētu, un par to, kāda ir atkritumu likvidēšanas paraugprakse un kāda negatīva vidiska ietekme ir nepareizai atkritumu likvidēšanai, un par konkrētu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu un zvejas rīku plastmasas saturu. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāīsteno informētības vairošanas pasākumi, kas nodrošina, ka šādu informāciju patērētāji saņem. Informācija nedrīkstētu saturēt nekādu reklāmu, kas veicinātu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu izmantošanu. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai izvēlēties tos pasākumus, kas ir vispiemērotākie atkarībā no izstrādājuma rakstura vai izmantojuma. Informētības vairošanas pasākumu izmaksas būtu jāsedz vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu un plastmasu saturošu zvejas rīku ražotājiem savas ražotāja paplašinātas atbildības ietvaros.
- (19) Direktīva 2008/98/EK nosaka vispārīgas minimālās prasības ražotāja paplašinātas atbildības shēmām. Šīm prasībām būtu jāattiecas arī uz ražotāja paplašinātas atbildības shēmām, kas izveidotas ar šo direktīvu. Tomēr ar šo direktīvu tiek noteiktas vēl citas prasības attiecībā uz ražotāja paplašināto atbildību, piemēram, prasība, ka konkrētu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu ražotājiem ir jāsedz piedrazojuma satīrīšanas izmaksas.

⁴⁶

Padomes Regula (EK) Nr. 1224/2009, Direktīva 2000/59/EK un Direktīva 2008/98/EK.

- (20) Pie Eiropas pludmalēs visbiežāk sastopamā jūras piedrazojuma pieder dzērienu pudeles, kas ir vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi. Tā iemesls ir neefektīvas dalītās vākšanas sistēmas un patērētāju nepietiekama iesaistīšanās šajās sistēmās. Ir jāveicina efektīvākas dalītās vākšanas sistēmas, tāpēc attiecībā uz tādām dzērienu pudelēm, kas ir vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi, būtu jānosaka minimālais dalītās vākšanas mērķrādītājs. Dalībvalstis varētu sasniegt šo minimālo mērķrādītāju ar šādiem paņēmieniem: vai nu nospraust dzērienu pudeli — vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu — dalītās vākšanas mērķrādītāju ražotāja paplašinātās atbildības shēmu ietvaros, vai izveidot depozīta sistēmas, vai izmantot jebkādos citus pasākumus, ko tās uzskata par lietderīgiem. Tam būs tieša, pozitīva ietekme uz atkritumu savākšanas rādītājiem, savāktā materiāla un reciklētā materiāla kvalitāti, un tas pavērs izdevības reciklēšanas uzņēmumiem un reciklētā materiāla tirgum.
- (21) Tiesa jau daudzkārt norādījusi — principā liegt attiecīgajām personām iespēju atsaukties uz direktīvā uzliktajiem pienākumiem būtu nesaderīgi ar saistošo raksturu, kāds direktīvai ir piešķirts ar Līguma 288. panta trešo daļu. Minētais apsvērums jo īpaši ir piemērojams tādai direktīvai, kuras mērķis ir aizsargāt vidi no jūras piedrazojuma nelabvēlīgās ietekmes. Tāpēc saskaņā ar Orhūsas Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem ieinteresētajiem sabiedrības locekļiem vajadzētu būt iespējai vērsties tiesu iestādēs, lai tiktu labāk aizsargātas tiesības dzīvot veselībai un labklājībai piemērotā vidē. Turklāt, ja daudzi cilvēki ir “masveida kaitējuma situācijā” sakarā ar vienām un tām pašām nelikumīgajām darbībām, ar ko tiek pārkāptas ar šo direktīvu dotās tiesības, tiem vajadzētu būt iespējai izmantot kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismus, ja dalībvalstis šādus mehānismus izveidojušas saskaņā ar Komisijas Ieteikumu 2013/396/ES⁴⁷.
- (22) Saskaņā ar 22. punktu 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu⁴⁸ Komisijai šī direktīva būtu jāizvērtē. Izvērtējuma pamatā būtu jāliek šīs direktīvas īstenošanas laikā gūtā pieredze un savāktie dati un saskaņā ar Direktīvu 2008/56/EK vai Direktīvu 2008/98/EK savāktie dati. Balstoties uz izvērtējumu, varētu noskaidrot, vai ir vajadzīgi vēl citi pasākumu un vai, ņemot vērā datus no jūras piedrazojuma monitoringa Savienībā, ir jāpārskata pielikums, kurā uzskaitīti vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi. Izvērtējumā būtu arī jāapsver, vai tikām ir panākts tāds zinātnes un tehnikas progress — tostarp vai ir izstrādāti bionoārdāmi materiāli vai sagatavoti kritēriji vai standarti attiecībā uz plastmasas bionoārdāmību jūras vidē, kā to paredz Eiropas Plastmasas stratēģija —, ka ir iespējams noteikt standartu attiecībā uz konkrētu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu bionoārdāmību jūras vidē. Tas ietver arī standartu, kā testēt, vai fiziska un bioloģiska sadalīšanās jūras vidē nozīmē, ka plastmasa pilnībā sadalās oglekļa dioksīdā (CO₂), biomasā un ūdenī tik īsā periodā, ka plastmasa nekaitē jūras organismiem un nenotiek tās uzkrāšanās vidē. Ja tā tiešām ir, tad šādam standartam atbilstošus vienreizlietojamus plastmasas izstrādājumus varētu atbrīvot no tirgū laišanas aizlieguma. Lai gan Eiropas Plastmasas stratēģijā jau ieskicēti pasākumi šajā jomā,

⁴⁷ Eiropas Komisijas 2013. gada 11. jūnija Ieteikums par vienotiem principiem attiecībā uz papildu un kompensējošiem kolektīviem tiesiskās aizsardzības mehānismiem dalībvalstīs saistībā ar Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumiem (OV L 201, 26.7.2013., 60. lpp.).

⁴⁸ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

tajā atzīts, ka ir sarežģīti paredzēt tiesisko regulējumu bionoārdāmai plastmasai, jo dažādās jūrās valda dažādi apstākļi.

- (23) Dalībvalstīm būtu jāpieņem noteikumi par sodiem, kas ir piemērojami par šīs direktīvas noteikumu pārkāpumiem, un jānodrošina to īstenošana. Sodiem vajadzētu būt iedarbīgiem, samērīgiem un atturošiem.
- (24) Lai nodrošinātu vienotus nosacījumus šīs direktīvas īstenošanai, Komisijai vajadzētu piešķirt īstenošanas pilnvaras attiecībā uz šādiem aspektiem: metodika, kā aprēķināt tādu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu gada patēriņu, kuriem ir noteikti patēriņa samazināšanas mērķi; konkrētiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem piestiprināmā marķējuma specifikācijas; tas, kādā formātā dalībvalstīm jāsniedz informācija par šīs direktīvas īstenošanu, kas ir jāapkopo Eiropas Vides aģentūrai. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁴⁹.
- (25) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus — proti, novērst un samazināt konkrētu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu un plastmasu saturošu zvejas rīku vidisko ietekmi, veicināt pāreju uz aprites ekonomiku, tostarp attīstīt inovatīvus darījumdarbības modeļus, produktus un materiālus, tādējādi sekmējot arī iekšējā tirgus efektīvu darbību —, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tās mēroga un iedarbības dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionālītātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.

⁴⁹

Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regula (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Mērķi

Šīs direktīvas mērķis ir novērst un samazināt noteiktu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu un plastmasu saturošu zvejas rīku ietekmi uz vidi, īpaši ūdens vidi, un cilvēka veselību, kā arī veicināt pāreju uz aprites ekonomiku ar inovatīviem darījumdarbības modeļiem, produktiem un materiāliem, tādējādi sekmējot arī iekšējā tirgus efektīvu darbību.

2. pants

Darbības joma

Šo direktīvu piemēro pielikumā uzskaitītajiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem un plastmasu saturošiem zvejas rīkiem.

3. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- (1) “plastmasa” ir materiāls, kas sastāv no polimēra Regulas (EK) Nr. 1907/2006 3. panta 5. punkta nozīmē, kuram var būt pievienotas piedevas vai citas vielas, un kas spēj funkcionēt kā galaprodukta galvenā strukturālā sastāvdaļa, izņemot ķīmiski nemodificētus dabiskos polimērus;
- (2) “vienreizlietojams plastmasas izstrādājums” ir izstrādājums, kas pilnībā vai daļēji izgatavots no plastmasas un kas nav iecerēts, konstruēts vai laists tirgū kā tāds, kurš savā kalpošanas laikā tiek vairākkārt pārvietots vai apgrozīts, proti, nodots atpakaļ ražotājam atkārtotai uzpildīšanai vai atkalizmantošanai tādā pašā mērķī, kādā tas sākotnēji iecerēts;
- (3) “zvejas rīks” ir jebkurš priekšmets vai aprīkojuma daļa, ko zvejā un akvakultūrā izmanto jūras bioloģisko resursu zvejošanai vai ķeršanai vai kas peld pa jūras ūdens virsmu un tiek izmantots šādu jūras bioloģisko resursu pievilināšanai un ķeršanai;
- (4) “par atkritumiem kļuvis zvejas rīks” ir jebkurš zvejas rīks, ko aptver Direktīvas 2008/98/EK atkritumu definīcija, tostarp visas atsevišķās sastāvdaļas, vielas vai materiāli, kas zvejas rīka izmešanas brīdī bija tā daļa vai tam piestiprināti;
- (5) “laist tirgū” nozīmē izstrādājumu pirmo reizi darīt pieejamu Savienības tirgū;
- (6) “darīt pieejamu tirgū” nozīmē komercdarbības gaitā par maksu vai bez maksas piegādāt izstrādājumu izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū;
- (7) “saskaņotais standarts” ir saskaņotais standarts, kas definēts Regulas (ES) Nr. 1025/2012 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā;
- (8) “atkritumi” ir atkritumi, kas definēti Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 1. punktā;
- (9) “ražotāja paplašinātas atbildības shēma” ir ražotāja paplašinātas atbildības shēma, kas definēta Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 21. punktā;

- (10) "ražotājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas neatkarīgi no izmantotajiem tirdzniecības paņēmieniem — tostarp distances līgumiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Direktīvas 2011/83/ES⁵⁰ nozīmē — tirgū laiž vienreizlietojamus plastmasas izstrādājumus un plastmasu saturošus zvejas rīkus, izņemot personas, kas veic Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1380/2013⁵¹ 4. panta 28. punktā definētās zvejas darbības;
- (11) "savākšana" ir savākšana, kas definēta Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 10. punktā;
- (12) "apstrāde" ir apstrāde, kas definēta Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 14. punktā;
- (13) "iepakojums" ir iepakojums, kas definēts Direktīvas 94/62/EK 3. panta 1. punktā;
- (14) "ostas atkritumu pieņemšanas iekārtas" ir "ostas uzņemšanas iekārtas", kas definētas Direktīvas 2000/59/EK 2. panta e) punktā.

4. pants

Patēriņa samazināšana

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai līdz [seši gadi pēc šīs direktīvas transponēšanas] savā teritorijā būtiski samazinātu pielikuma A daļā uzskaitīto vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu patēriņu.
- Šie pasākumi var ietvert nacionālo patēriņa samazināšanas mērķrādītāju noteikšanu, pasākumus, ar ko nodrošina, ka tirdzniecības vietās galapatērētājam ir pieejamas atkalizmantojamas alternatīvas šiem izstrādājumiem, vai ekonomiskus instrumentus, ar ko, piemēram, nodrošina, ka tirdzniecības vietās galapatērētāji vienreizlietojamus plastmasas izstrādājumus nevar saņemt bez maksas. Šie pasākumi var atšķirties atkarībā no tā, kāda ir šā punkta pirmajā daļā minēto izstrādājumu vidiskā ietekme.
2. Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka metodiku, kā aprēķina un verificē 1. punktā minēto vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu patēriņa būtisko samazinājumu. Šo īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 16. panta 2. punktā.

5. pants

Ierobežojumi laišanai tirgū

Dalībvalstis aizliedz tirgū laist pielikuma B daļā uzskaitītos vienreizlietojamus plastmasas izstrādājumus.

6. pants

Izstrādājumiem piemērojamās prasības

⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Direktīva 2011/83/ES par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV L 304, 22.11.2011., 64.–88. lpp.).

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regula (ES) Nr. 1380/2013 par kopējo zivsaimniecības politiku un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1954/2003 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2371/2002 un (EK) Nr. 639/2004 un Padomes Lēmumu 2004/585/EK (OV L 354, 28.12.2013., 22. lpp.).

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pielikuma C daļā uzskaitītos vienreizlietojamās plastmasas izstrādājumus, kam ir korķīši un vāciņi, kas satur būtisku daļu plastmasas, var laist tirgū tikai tad, ja korķīši un vāciņi visā iecerētajā izstrādājuma lietošanas posmā neatdalās no taras.
2. Šā panta vajadzībām par korķīšiem un vāciņiem, kas satur būtisku daļu plastmasas, neuzskata metāla korķīšus un vāciņus ar plastmasas blīvēm.
3. Komisija prasa Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt saskaņotus standartus saistībā ar 1. punktā minēto prasību.
4. No dienas, kad šā panta 3. punktā minētie saskaņotie standarti publicēti *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, šā panta 1. punktā minēto dzērienu taru, kas atbilst šiem standartiem vai to daļām, uzskata par tādu, kas atbilst 1. punktā paredzētajai prasībai, ciktāl to aptver šie standarti vai to daļas.

7. pants

Marķēšanas prasības

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uz visiem pielikuma D daļā uzskaitītajiem, tirgū laistajiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem ir skaidri saredzams, skaidri salasāms un neizdzēšams marķējums, ar ko patērētājus informē par vienu vai vairākiem šādiem aspektiem:
 - (a) veidi, kā pienācīgi nodot šo izstrādājumu atkritumos, vai veidi, kā šo izstrādājumu nevajag izmest atkritumos;
 - (b) negatīvā vidiskā ietekme, ko rada piedrazošana vai citi nepienācīgi veidi, kā izstrādājumus izmet atkritumos;
 - (c) plastmasu klātesamība izstrādājumā.
2. Komisija līdz ... [12 mēneši pirms šīs direktīvas transponēšanas beigu termiņa] pieņem īstenošanas aktu, kurā nosaka 1. punktā minētā marķējuma specifikācijas. Šo īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 16. panta 2. punktā.

8. pants

Ražotāja paplašinātā atbildība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecībā uz visiem pielikuma E daļā uzskaitītajiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, kas laisti Savienības tirgū, tiek izveidotas ražotāja paplašinātās atbildības shēmas saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK noteikumiem par ražotāja paplašinātu atbildību.
2. Attiecībā uz shēmām, kas izveidotas saskaņā ar šā panta 1. punktu, dalībvalstis nodrošina, ka pielikuma E daļā uzskaitīto vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu ražotāji sedz izmaksas par tādu atkritumu savākšanu, kas sastāv no šiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, un par to pēcāku transportēšanu un apstrādi, tostarp izmaksas par piedrazojuma satīrīšanu un izmaksas par 10. pantā minētajiem informētības vairošanas pasākumiem par šiem izstrādājumiem.

Attiecībā uz vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, kas ir iepakojums, šajā punktā noteiktās prasības papildina Direktīvā 94/62/EEK un Direktīvā 2008/98/EK noteiktās prasības par ražotāja paplašinātās atbildības shēmām.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecībā uz plastmasu saturošiem zvejas rīkiem, kas laisti Savienības tirgū, tiek izveidotas ražotāja paplašinātas atbildības shēmas saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK noteikumiem par ražotāja paplašinātu atbildību.
 4. Attiecībā uz shēmām, kas izveidotas saskaņā ar šā panta 3. punktu, dalībvalstis nodrošina, ka plastmasu saturošu zvejas rīku ražotāji sedz izmaksas par tādu par atkritumiem kļuvušo plastmasu saturošu zvejas rīku savākšanu, kas nogādāti pienācīgās ostas atkritumu pieņemšanas iekārtās saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām vai citās līdzvērtīgās savākšanas sistēmās, uz ko neattiecas Savienības tiesību akti par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām, un par to pēcāku transportēšanu un apstrādi. Ražotāji sedz arī izmaksas par 10. pantā minētajiem informētības vairošanas pasākumiem attiecībā uz plastmasu saturošiem zvejas rīkiem.
- Šajā punktā noteiktās prasības papildina prasības, kas piemērojamas atkritumiem no zvejas kuģiem un noteiktas Savienības tiesību aktus par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām.

9. pants

Dalītā savākšana

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai līdz 2025. gadam panāktu, ka pielikuma F daļā uzskaitīto, dalīti savākto, par atkritumiem kļuvušo vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu daudzums ir vienāds ar 90 % no šādu vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu daudzuma pēc masas, kas attiecīgajā gadā laisti tirgū. Lai sasniegtu šo mērķi, dalībvalstis *inter alia* var:

- (a) izveidot depoizta sistēmas;
- (b) attiecīgajām ražotāja paplašinātas atbildības shēmām noteikt dalītās savākšanas mērķrādītājus.

10. pants

Informētības vairošanas pasākumi

Dalībvalstis veic pasākumus, lai pielikuma G daļā uzskaitīto vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu un plastmasu saturošu zvejas rīku patērētājus informētu:

- (a) par to, kādas ir šiem izstrādājumiem un plastmasu saturošiem zvejas rīkiem pieejamās atkalizmantošanas sistēmas un atkritumu apsaimniekošanas iespējas, kā arī pareizas atkritumu apsaimniekošanas paraugprakse, ko īsteno saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK 13. pantu;
- (b) to, kā vidi, īpaši jūras vidi, ietekmē piedrazošana vai citi nepienācīgi veidi, kā no šiem izstrādājumiem vai plastmasu saturošiem zvejas rīkus atbrīvojas.

11. pants

Pasākumu koordinēšana

Katra dalībvalsts nodrošina, ka šīs direktīvas transponēšanas un īstenošanas pasākumi ir neatņemami piederīgi un pieskaņoti pasākumu programmām, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2008/56/EK 13. pantu dalībvalstīs, kurām ir jūras ūdeņi, pasākumu programmām, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2000/60/EK 11. pantu, atkritumu apsaimniekošanas un atkritumu rašanās novēršanas programmām, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK

28. un 29. pantu, un atkritumu pieņemšanas un apsaimniekošanas plāniem, kas izveidoti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par kuģu atkritumu apsaimniekošanu.

Lai nodrošinātu, ka netiek apdraudēta ne pārtikas higiēna, ne pārtikas nekaitīgums, dalībvalstu veiktie 4. līdz 9. panta transponēšanas un īstenošanas pasākumi atbilst Savienības tiesību aktiem par pārtiku.

12. pants

Tiesu iestāžu pieejamība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka fiziskas vai juridiskas personas vai to apvienības, organizācijas vai grupas saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai praksi var pārsūdzēt tiesā vai citā neatkarīgā un objektīvā ar likumu izveidotā institūcijā ar 5., 6., 7. un 8. panta īstenošanu saistīta lēmuma, darbības vai bezdarbības materiāltiesisko vai procesuālo likumību, ja ir izpildīts viens no šiem nosacījumiem:
 - (a) tās ir pietiekami ieinteresētas;
 - (b) tās uzskata, ka noticis to tiesību aizskārums, ja šāds priekšnoteikums ir attiecīgās dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās.
2. Dalībvalstis nosaka, kurā posmā lēmumus, darbību vai bezdarbību var apstrīdēt vai pārsūdzēt.
3. To, kas uzskatāms par pietiekamu ieinteresētību un tiesību aizskārumu, nosaka dalībvalstis, ievērojot mērķi nodrošināt, ka attiecīgajai sabiedrības daļai tiesu iestādes ir plaši pieejamas.

Tādēļ ikvienas tādas nevalstiskās organizācijas ieinteresētību, kura iestājas par vides aizsardzību un atbilst valsts tiesību aktu prasībām, atzīst par pietiekamu 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

Tāpat atzīst, ka šādām organizācijām ir tiesības, ko iespējams aizskart 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.
4. Šā panta 1., 2. un 3. punkts neliedz lietu nodot sākotnējai apstrīdēšanai administratīvā iestādē un neietekmē prasību pirms pārsūdzības tiesā izsmelt administratīvās apstrīdēšanas iespējas, ja valsts tiesību aktos šāda prasība noteikta.
5. Ikviena 1. un 4. punktā minētā apstrīdēšanas vai pārsūdzības procedūra ir taisnīga, objektīva, savlaicīga un ne pārmērīgi dārgi.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka sabiedrībai ir pieejama informācija par iespējām lietu apstrīdēt administratīvi un pārsūdzēt tiesā.

13. pants

Informācija par īstenošanas monitoringu

1. Nesakarot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/4/EK⁵² un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/2/EK⁵³, dalībvalstis ar Eiropas Vides aģentūras palīdzību izveido datu kopu, kas satur:

⁵²

Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 28. janvāra Direktīva 2003/4/EK par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 90/313/EEK (OV L 41, 14.2.2003., 26. lpp.).

- (a) datus par pielikuma A daļā uzskaitītajiem vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, kas katru gadu laisti Savienības tirgū; tas parāda patēriņa samazinājumu, ko paredz 4. panta 1. punkts;
- (b) informāciju par dalībvalstu veiktajiem pasākumiem 4. panta 1. punkta izpildes nolūkā.

Šā punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minētos datus atjaunina 12 mēnešu laikā, kopš beidzies atskaiteis gads, par kuru šie dati ievākti. Ja iespējams, šīs datu kopas noformē, izmantojot telpisko datu pakalpojumus, kas definēti Direktīvas 2007/2/EK 3. panta 4. punktā.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka Komisija un Eiropas Vides aģentūra var piekļūt 1. punktā minētajām datu kopām.
3. Eiropas Vides aģentūra regulāri, balstoties uz dalībvalstu savāktajiem datiem, publicē un atjaunina Savienības mēroga pārskatu. Savienības mēroga pārskatā pēc vajadzības iekļauj šīs direktīvas iznākumu, rezultātu un ietekmes indikatorus, Savienības mēroga pārskata kartes un dalībvalstu pārskata ziņojumus.
4. Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, kuros noteikts 1. punktā minētās datu kopas, informācijas un datu sniegšanas formāts. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 16. panta 2. punktā.

14. pants

Sodi

Dalībvalstis paredz noteikumus par sodiem, ko piemēro par šīs direktīvas pārkāpumiem, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. Paredzētie sodi ir efektīvi, samērīgi un atturoši. Dalībvalstis līdz ... [2 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā] par šiem noteikumiem un pasākumiem paziņo Komisijai un tai paziņo arī par jebkādiem turpmākiem grozījumiem vai izmaiņām, kas tos skar.

15. pants

Izvērtēšana un pārskatīšana

1. Komisija līdz ... [seši gadi pēc šīs direktīvas transponēšanas termiņa beigām] šo direktīvu izvērtē. Izvērtējuma pamatā ir informācija, kas pieejama saskaņā ar 13. pantu. Dalībvalstis sniedz Komisijai jebkādu papildu informāciju, kas nepieciešama izvērtēšanai un 2. punktā minētā ziņojuma sagatavošanai.
2. Komisija Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai iesniedz ziņojumu par galvenajiem konstatējumiem izvērtējumā, kas veikts saskaņā ar 1. punktu.
3. Ziņojumā arī norāda, vai:
 - (a) ir jāpārskata pielikums, kurā uzskaitīti vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi;

⁵³

Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 14. marta Direktīva 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

- (b) ir iespējams noteikt saistošus, kvantitatīvus Savienības mērķrādītājus pielikuma A daļā uzskaitīto vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu patēriņa samazināšanai;
- (c) vai ir panākts pietiekams zinātnes un tehnikas progress un ir izstrādāti kritēriji vai standarts par bionoārdāmību jūras vidē, kas piemērojami vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, kuri ietilpst šīs direktīvas darbības jomā, un to vienreizlietojamiem aizstājējiem, lai vajadzības gadījumā varētu noskaidrot, uz kādiem izstrādājumiem vairs nav vajadzīgs attiecināt ierobežojumus laišanai tirgū.

16. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja, kas izveidota ar Direktīvas 2008/98/EK 39. pantu. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

17. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstis pieņem tiesību aktus, noteikumus un administratīvos noteikumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu atbilstību šai direktīvai līdz ...[2 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās]. Dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto noteikumu tekstu.

Tomēr pasākumus, kas nepieciešami, lai izpildītu 5. pantu un 7. panta 1. punktu, piemēro no ... [2 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās], un pasākumus, kas nepieciešami, lai izpildītu 6. panta 1. punktu — no [3 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās].

Kad dalībvalstis pieņem šajā punktā minētos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.
2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

18. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

19. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.
Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*